

Per què actualment El Llac dels Cignes és un clàssic?

Xesca Rodríguez Colomer

2n de batxillerat A

IES Vallvera, Salt

Tutora: Laura Iglesias

21 d'octubre de 2013

Índex

Pròleg	4
Hipòtesis	5
Objectius	6
Metodologia	7
Complicacions	8
Introducció al treball.....	9
1. Què és un clàssic.....	10
2. La dansa clàssica	14
3. El Llac dels Cignes	16
3.1 Fil argumental	17
3.2 Orígens i evolució	19
3.3 Parts del ballet	23
3.4 Interpretacions	24
4. El Llac dels cignes en l'actualitat	25
4.1 American Ballet Theatre	26
4.2 Bolshoi Ballet.....	30
4.3 Boston Ballet	35
4.4 Marinsky Ballet	38
4.5 New York City Ballet	43
4.6 Paris Opera Ballet	49
4.7 Royal Ballet	53
4.8 San Francisco	58
4.9 Teatro alla Scala	62
4.10 The National Ballet of Canada	64
5. Conclusions	67
Bibliografia	70
Webgrafia	71

Pròleg

El meu treball pretén trobar la raó per la qual El Llac dels Cignes, un ballet que gaudeix de reconeixement internacional, actualment és considerat una obra clàssica en la dansa clàssica.

Com a estudiant de ballet clàssic, sé que aquesta obra és un símbol emblemàtic en la dansa i és un repte per als ballarins que han d'interpretar-la, ja que requereix perfecció i precisió a l'hora d'executar els passos, que solen ser d'una gran dificultat, i, a més, presenta un desafiament major: interpretar uns personatges que senten emocions molt diverses i explicar la seva història. Probablement, el paper més complicat d'interpretar és el d'Odette/Odile, que implica posar-se en la pell de dos personatges totalment oposats.

En un principi volia fer el treball sobre qualsevol cosa que impliqués el ballet, però era un àmbit massa extens i s'havia d'acotar. Llavors, vam començar a plantejar-nos els ballets individualment, però ens va semblar que analitzar un ballet era un treball en el qual s'havia d'analitzar aspectes com la música i el vestuari, àmbits que jo desconeixia totalment. D'aquesta manera, ens vam centrar en un sol ballet i vaig decidir triar El Llac dels Cignes, ja que jo creia que era el més representatiu en el ballet clàssic. Un cop vam haver escollit el ballet, ens vam plantejar què estudiaríem sobre aquest i finalment va sorgir el plantejament del meu treball.

Personalment, mai m'havia plantejat aquesta pregunta: donava per fet que El Llac dels Cignes és un clàssic però no sabia donar un per què. Per aquest motiu és un tema interessant per mi i va suposar una motivació per tal de realitzar el treball.

Hipòtesis de partida

Les hipòtesis que ens hem plantejat abans de realitzar el treball han estat:

- El Llac dels Cignes és un clàssic perquè tracta temes que són presents en la societat actual.
- La bellesa del ballet juga un paper clau en l'èxit d'aquesta peça.

Objectius

Els objectius que ens hem proposat són els següents:

- Saber per quin motiu El Llac dels Cignes és un clàssic.
- Analitzar les produccions actuals més prestigioses del Llac dels Cignes.
- Confirmar o refutar les meves hipòtesis

Metodologia

Per tal de dur a terme el nostre treball hem hagut d'extreure la informació de diferents llocs per confirmar o refutar les dues hipòtesis inicials.

Primerament, hem recercat informació sobre els clàssics en les arts i en la dansa. Seguidament, hem buscat informació sobre El Llac dels Cignes, és a dir, quina és la seva història, els seus orígens... Llavors hem buscat articles sobre les produccions i les actuacions del Llac dels Cignes de diverses companyies prestigioses a partir del segle XXI.

També hem consultat alguns llibres per tal de tenir més documentació sobre el tema i poder redactar més a fons el nostre treball.

Complicacions

Durant el procés de realització del treball de recerca, han anat sorgint una sèrie de complicacions.

Desafortunadament, la informació necessària per tal de fer el treball és escassa, especialment sobre l'actualitat del Llac dels Cignes.

Els articles en els quals es basa el cos del treball eren en anglès i vam haver de traduir-los i resumir-los. A més, hi havia articles que havien estat esborrats dels diaris digitals i que gairebé no aportaven informació sobre les produccions. També cal esmentar que són escassos i les produccions no es representen any rere any.

Per últim, cal dir que quasi no hi ha llibres que es puguin relacionar directament amb el tema i que l'únic llibre que podia proporcionar informació sobre els orígens del Llac dels Cignes havia perdut les pàgines en les quals es donava la informació.

Introducció

El Llac dels Cignes és una de les grans peces clàssiques del ballet rus i la seva música va ser composta per Txaikovski, autor d'algunes de les obres clàssiques més famoses del repertori actual . Està format per quatre actes i dura aproximadament dues hores, encara que això depèn de cada companyia.

L'obra explica la història d'Odette, una dona convertida en cigne per un encanteri del qual només es pot alliberar quan li jurin amor etern. Llavors coneix al príncep Sígfrid i s'enamoren, jurant-se amor per sempre més. Rotbarth, que és el malvat mag, provoca que el príncep trenqui la seva promesa i, aquest fet, porta els dos enamorats al suïcidi.

Aquest ballet actualment té un gran èxit i és considerat una obra mestra per la majoria d'entesos en el tema. Hi ha molts factors que podrien ser els motius del seu èxit: podria ser la música, l'estètica de les seves coreografies, la puresa i delicadesa que desprèn, la seva història d'amor, una protagonista vulnerable que desperta l'empatia del públic...

A més, hi ha diverses interpretacions d'aquesta obra, en la que no queda clar què és real i que no ho és. D'aquesta manera, també podem plantejar-nos si aquest fet és un dels factors que fa que aquesta obra tingui èxit, o si, al contrari, el públic prefereix obres clares sense lloc a confusions amb finals tancats.

El Llac dels Cignes, estrenat a Moscou l'any 1877, segueix sent vigent en l'actualitat i gaudeix d'un renom internacional en una societat que està en constant canvi, és a dir, els valors i les maneres de pensar canvien. Tot i així, aquesta obra sol agradar i arribar a la majoria del públic

En aquest treball s'intenta donar una explicació a totes aquestes preguntes mitjançant una recopilació d'articles i informació sobre aquesta peça.

1. Què és un clàssic?

Un clàssic és, segons l'Institut d'Estudis Catalans, una obra que ha representat la maduresa o un moment culminant dins d'un art, en aquest cas el ballet clàssic.

La paraula clàssic es va utilitzar per primera vegada pels romans. No tots els ciutadans de les diferents classes s'anomenaven *classici*, tan sols els que pertanyien a la classe alta, per tan, aquells que posseïen uns ingressos d'una determinada quantitat fixa alta. Els que posseïen un ingrés menor van ser descrits amb terme *classem infra*, i eren tots aquells que estaven per sota de la classe privilegiada. La paraula *classicus* s'utilitzava amb sentit figurat per Aulus Gellius, un escriptor llatí, i s'aplicava als escriptors. Es tractava d'un escriptor que gaudia d'un cert prestigi i distinció, tenia propietats i formava part de la classe privilegiada. A més, l'expressió esmentada implicava una edat bastant avançada com per haver realitzat algun tipus de valoració i classificació de la literatura.

S'utilitza el terme 'clàssic' com a paràmetre per caracteritzar elements, situacions o creacions de l'home que poden remetre a una època en particular. Aquest terme s'utilitza també per parlar de situacions que segueixen els paràmetres de la tradició i que són fàcilment descriptibles pel que fa als elements o característiques per respectar sempre els mateixos caràcters. A més, també és clàssic un autor o una obra quan compta amb una gran importància i influència sobre el posterior desenvolupament artístic en l'àrea en la qual correspongui. Es parla de clàssic quan la seva qualitat o la repercussió en un gènere o en una temàtica, transcendeix en la seva època i resulta ineludible el seu coneixement per part de l'interessat a aprofundir en tal art.

Totes aquelles obres que es consideren clàssics tenen una gran influència en el seu corresponent àmbit. Són un model a seguir per tots els futurs autors que vulguin crear qualsevol producció, ja que qualsevol bon autor s'ha hagut d'endinsar en el món dels clàssics per tal de tenir un bon exemple en el qual basar-se. Per aquesta raó, sovint algunes produccions recorden a allò que es

consideren clàssics, els autors reten homenatge als grans artistes anteriors a l'actualitat que van ser de gran importància per l'art en el qual aquests tracten.

És allò que podem rellegir, tornar a veure, però que tot i així, sempre ens descobrirà quelcom nou com si fos la primera vegada que en gaudim. Es poden considerar clàssiques aquelles obres que mai acaben d'explicar o de dir al seu públic tot allò que ha de dir.

El clàssic en l'art és intemporal, la seva qualitat no perd valor amb el pas del temps, i fins i tot a vegades s'incrementa. Tracta de temes que toquen tots els períodes de la història, totes les societats i cultures. Alguns temes recurrents són el bé contra el mal i les conseqüències d'aquests dos, l'amor i el perdó, l'èxit aconseguit després d'aconseguir superar certes dificultats, valors personals, etc. Algunes obres clàssiques mostren el valor de resistir a les temptacions que es puguin presentar per tal d'assolir la meta. En la majoria d'aquestes l'heroi venç a un o diversos fins que s'assoleix l'objectiu final, per tant, l'èxit.

A més, ha de perdurar durant el temps i els diferents períodes de temps des de la seva primera aparició. Al principi pot aconseguir bones crítiques o males crítiques, però una obra clàssica ha de ser reconeguda pel seu valor després de que es publiqui per primera vegada. W. H. Auden, poeta i assagista anglès, creia que alguns llibres són immerescudament oblidats, però cap es immerescudament recordat.

L'etapa clàssica per excel·lència de la història humana és aquella que es va caracteritzar pel predomini de les cultures gregues i romanes. L'interès per la racionalitat, la perfecció, allò que és sublim, la delicadesa, la bellesa, la mesura i altres característiques, van donar vida a aquestes cultures per ser després represes durant el Renaixement com a trets més importants del classicisme. Des de llavors, el terme clàssic es va relacionar amb les reminiscències a aquestes èpoques. El pensament clàssic per tant serà, per exemple, el pensament que representi els valors predominants en aquesta antiguitat.

D'altra banda, l'ús de la paraula clàssic pot fer referència també a aquells fenòmens, persones o elements que es caracteritzen pel respecte a la tradició i

als paràmetres establerts en aquesta. Un clar exemple d'això és la dansa clàssica o la música clàssica, és a dir, alguns dels referents més clars de la tradició moderna de l'Antic Règim.

Un esdeveniment, un personatge o una obra pot ser clàssic si se'l considera de gran importància i influència en el seu àmbit. Que un autor sigui clàssic, que un partit de futbol sigui un clàssic, o que una expressió sigui clàssica d'una determinada època, significa que en tots aquests casos ha comportat una rellevància i acceptació, marcant el període i establint-se com a paràmetre exemplar.

Una producció clàssica normalment posseeix un seguit de característiques que la converteixen en intemporal i transcendent.

Per començar, ha de dir alguna cosa de valor i ha de centrar la seva atenció en els problemes humans, ha de recolzar un punt de vista.

El llenguatge utilitzat, sigui oral, escrit, gestual, etc., ha de ser eficaç, fort i fresc. A més ha de ser adequat al missatge que l'autor ens vulgui transmetre.

A més, ha de transmetre la sensació del fet que tot allò que se'ns està explicant és cert. Tot el que ocorre durant la història ha de semblar inevitable, és a dir, que el resultat no podria haver estat d'una altra manera de la qual ens estan explicant.

Una altra característica és la universalitat, és a dir, independentment del moment en què va ser escrita, el treball ha de mantenir el seu sentit en el món occidental i ha de mantenir aquest significat en el futur.

L'obra ha de ser d'interès a llarg termini. Els comentaris que l'autor fa sobre les persones i els problemes de la vida han de ser de l'actualitat. El tema de l'obra ha de ser tan actual tan avui tant com ho va ser en el moment en què va ser escrit.

Per últim, els personatges han de despertar o bé simpatia o bé antipatia. Han d'aparèixer una sèrie de personatges vitals per la història que provoquen al públic ganes de conèixer més trets sobre ells.

Diferents autors han expressat la seva opinió sobre què és un clàssic i quines característiques ha de tenir. A continuació se'n citen alguns de gran importància en el seu moment:

Saint-Beuve, escriptor i crític literari francès, creu que un clàssic ha d'enriquir l'esperit humà, ha de ser sensat, bell i sa, a més de ser fàcilment contemporani a totes les èpoques¹.

Azorín², un dels escriptors més importants del segle XX, dóna una visió dinàmica del clàssic, creu que ha de reflectir la sensibilitat moderna i ha d'estar en una constant evolució amb la sensibilitat de les noves generacions, és a dir, ha de ser un clàssic estàtic.

Pel que fa a l'opinió de Borges, un dels autors més destacats de la literatura del s. XX, pensa que és perillós afirmar que existeixen obres clàssiques, ja que el caràcter de clàssic no és atribuït per les qualitats de l'obra ni pels seus mèrits intrínsecs, sinó que creu que aquest caràcter s'atribueix a l'obra mitjançant acords i decisions prèvies de generacions de lectors.

Gadamer, un conegut filòsof alemany, distingeix entre l'aspecte normatiu i històric del clàssic i entre la validesa permanent i imperible d'allò que és clàssic i la seva funció com a mediador històric.

D'aquesta manera, podem considerar que un clàssic és allò que ha enriquit la ment humana i ha ajudat al fet que l'art en el qual és implicat pugui fer un pas endavant. És allò que ens pot revelar una passió eterna, que expressa el seu pensament però d'una manera sensible i bella. A més, és digne d'imitació en qualsevol art o ciència i que és intemporal, és a dir, que es pot adherir als costums de qualsevol moment històric.

¹ ¿Qué es un clásico? Charles-Augustin Sainte-Beuve.

² Clásicos y modernos. Azorín.

2. La dansa clàssica

Pel que fa als clàssics dintre del món de la dansa, trobem que la dansa clàssica, també coneguda amb el nom de ballet, és la base de totes les altres disciplines. A més, fa de mirall del desenvolupament de la societat.

La dansa clàssica és un tipus de dansa formada per diferents tècniques i moviments específics. Exigeix una gran concentració per part del ballarí, ja que aquest ha d'executar moviments corporals amb molta precisió i coordinació on la força i la flexibilitat hi juguen un paper important.

Tal com s'ha esmentat abans, es considera que la dansa clàssica és el pilar de les altres disciplines.

El ballet és el tipus de dansa més exigent i més disciplinat, però també el més gratificant, ja que, amb una base sòlida de ballet, ballarins de formació clàssica poden transferir les seves habilitats en l'àmbit del jazz, la dansa moderna, o qualsevol altra forma de dansa. Aconseguir aquest fonament sòlid és crucial per esdevenir una ballarina excepcional en qualsevol forma de la dansa, ja que té molts avantatges, com per exemple la força i la flexibilitat que s'adquireix.

És la base per altres tipus de dansa perquè et dóna el control del teu cos, és a dir, és tan important com la gramàtica a l'hora d'aprendre un idioma. Segons Víctor Ullate a una entrevista concebuda³, aquesta disciplina et permet conèixer el teu cos millor i quan s'arriba a aquest punt la dansa resulta més fàcil.

Tal com es diu al blog d'una professora de ballet⁴, és molt importants que els alumnes de qualsevol tipus de dansa aprenguin la tècnica adequada del ballet, ja que això posteriorment evita lesions i mals hàbits durant la formació. A més, creu que un ballarí o ballarina de ballet es pot adequar a altres estils de ball, mentre que un ballarí d'una altra disciplina no s'adequaria tan bé en una classe de ballet clàssic.

³

http://www.educarm.es/verNoticia.php?n=2360&aplicacion=NOTICIAS&zona=FAMILIAS&menuSeleccio_nado=

⁴ <http://www.blogger.com/profile/16542649189402647055>

El ballarí Jeremy McQueen explica al seu blog la importància i rellevància de l'estudi d'aquesta disciplina⁵:

“Els meus professors de dansa em van ensenyar des d'un principi que tenir una base sòlida de ballet m'ajudaria per la formació de qualsevol carrera. No volia ser un ballarí de dansa clàssica, però vaig creure convenient entrenar aquest aspecte, ja que m'ajudaria a conèixer la disciplina i l'enfocament que necessitava per poder treballar en el món de les arts escèniques com a professional.

Des del moment en què entres a la barra hi ha una certa estructura que proporciona la base per tot el que fas. T'ensenyen què és la professionalitat i la disciplina. S'aprèn que és una falta de respecte mirar el rellotge per veure l'hora mentre el mestre està ensenyant. També t'assabentes del fet que és de mala educació posar els colzes sobre la barra, ja que es mostra que estàs desinteressat o que tens una manca de voluntat per fer el que se t'està intentant transmetre. Totes aquestes petites coses em van ajudar a concentrar-me en la tasca que estava realitzant i assegurar-me que el meu cervell estava connectat amb el que el meu cos estava intentant executar.

A més, vaig aconseguir una gran tècnica gràcies a la dansa clàssica i em va ser més fàcil la transició entre els diferents estils de ball, em va ampliar les habilitats.”

Per tant, la dansa clàssica és de gran importància. Ajuda a mantenir el cos en la seva millor forma i dóna un control ampli sobre el cos. La precisió que s'obté mitjançant la pràctica d'aquesta disciplina també és important i proporciona la flexibilitat i força per tal de poder ballar i, d'aquesta manera és fàcilment aplicable en els diferents àmbits del ball, com per exemple en l'àrea del jazz o la dansa contemporània.

⁵ <http://thewinger.com/2010/the-importance-of-ballet-training/>

3. El Llac dels Cignes

L'obra de ballet El Llac dels Cignes és una de les grans peces clàssiques del ballet rus. Es tracta del primer dels tres ballets que va compondre Txaikovski i està basat en una antiga llegenda germànica. Està format per quatre actes i dura aproximadament una mitjana de dues hores.

El cos de ballet femení en un acte blanc

Aquest ballet va significar un salt de qualitat, diferenciant-se de les obres precedents⁶. S'ha de ballar i interpretar, tot i que l'argument està lligat al somni romàntic, amb dos plans contraposats de realitat i fantasia, amb elements màgics i llegendaris. Cada personatge té una caracterització molt precisa i s'intenta trobar la credibilitat.

L'organització de la peça és perfecta i, pel que fa a la coreografia, és gairebé insuperable. El famós tutu blanc és un dels símbols més representatius de l'obra, i aquest és portat per Odette i els seus cignes.

Per una ballarina, el paper d'Odette/Odile és un vèrtex en la seva carrera, mentre que pel cos de ballet és una prova de maduresa.

⁶ Mario Pasi. En la seva enciclopèdia: El Ballet, Enciclopedia del Arte Coreográfico.

3.1 Fil argumental

Aquest ballet està basat en una tragèdia, ja que presenta algunes de les característiques més importants d'aquest gènere: els protagonistes de la història es veuen obligats a enfrontar-se a moments de total angoixa, Sígrfid comet un error que després pagarà car, el personatge fràgil d'Odette desperta la compassió als espectadors i presenta un desenllaç dolorós.

El príncep Sígrfid està celebrant el seu aniversari i festejant els seus vint-i-un anys al jardí del palau amb els seus amics i la seva cort. Interrompent la celebració, la reina, mare de Sígrfid, arriba per recordar-li que s'ha preparat un ball per celebrar el seu aniversari amb el propòsit d'escollir una esposa entre les joves convidades. En finalitzar la festa, els amics del príncep decideixen convidar-lo a anar de caça a la nit. Mentre estan caçant, uns cignes blancs passen volant i el príncep els persegueix per caçar-los.

Llavors, arriba al costat d'un llac ple de cignes que es van convertint progressivament en joves noies. En un principi, Sígrfid intenta caçar alguna de les aus, però just en aquell moment apareix Odette, la reina dels cignes. Aquesta, que inicialment no confia en el príncep, li explica que ella és una princesa que va ser transformada en cigne, com totes les seves companyes, com a conseqüència d'un encanteri fet pel bruixot Rotbarth. Els cignes tan sols tornen a la seva forma humana durant la nit i l'encanteri només pot ser trencat quan algú juri a la jove amor etern.

Sígrfid i Odette s'enamoren ràpidament, però quan ell va a jurar-li amor etern apareix Rotbarth, qui fa que les joves tornin a convertir-se en aus perquè no es trenqui l'encanteri. El príncep intenta disparar al bruixot, però Odette li explica que si ell morís, mai es trencaria l'encís. Odette adverteix al noi que si trenca la seva promesa, ella haurà de romandre per sempre com a cigne i, finalment, els dos joves es juren amor etern. Quan s'han de separar, el príncep demana a Odette que assisteixi al ball de la nit següent.

Durant la celebració de la festa per tal que el príncep esculli una esposa, Sígrfid es nega a triar perquè està enamorat d'Odette, però just en aquell moment el

mestre de cerimònies anuncia l'arribada d'un noble desconegut amb la seva filla, que són Rotbarth amb la seva filla Odile. El príncep, encisat per un encanteri, creu que Odile és Odette i l'escull com a esposa, jurant-li amor etern.

Després d'aquest fet, Rotbarth es descobreix i mostra a Odette, descobrint a Sígrfid l'engany. Llavors, el príncep s'adona del seu error i corre desesperadament cap al llac, on Odette i els altres cignes apareixen.

Llavors, Odette explica a les seves companyes tot allò que ha succeït al castell. Les altres joves intenten consolar-la, però ella intenta llançar-se al llac per poder escapar de

Rotbarth. Llavors arriba Sígrfid suplicant que el perdoni i es declaren amor etern. Finalment, Odette decideix llançar-se al llac i el príncep, incapaç de viure sense ella, la segueix i moren ofegats. Gràcies a aquest sacrifici es lliura a totes les companyes d'Odette de l'encanteri i els esperits dels enamorats arriben a un èxtasi de serenitat infinita, l'eterna felicitat.

3.2 Orígens i evolució

La llegenda que relaciona la dona i el cigne té el seu origen a la cultura oriental i occidental. Les dones que es convertien en ocells eren temes populars, ja que la figura del cigne era especialment utilitzada gràcies a la seva elegància. Txaikovski va escriure originalment la seva pròpia versió del Llac dels Cignes amb el seu germà gran, Modeste, i el compositor Migorsky, en la qual hi havia dues dones cignes caracteritzades una de blanc i l'altra de negra que actuaven com a personatges separats.

Al maig de 1875, Txaikovski va començar a compondre una partitura amb el seu amic Vladimir Petrovich Begichev, qui havia escrit l'esborrany d'una història per a un nou ballet, El Llac dels Cignes, com a director dels Teatres Imperials Russos a Moscou.

Existeix molt poca informació sobre la producció original del Llac dels Cignes, és a dir, no hi ha cap nota escrita sobre assumptes tècnics o cap instrucció referent al ballet. Tota la constància que queda d'aquesta producció queda són records personals i diferents memòries que van ser escrits molt temps després i, per tant, no se'n pot conèixer la veracitat.

Sabem que Txaikovski va tenir molta influència en el desenvolupament de la història, però a l'història de Begichev, les dones cigne en un principi havien d'estar representades per una única ballarina i, per tant, s'introduïa un element de confusió que era crucial pel resultat de la història.

La coreografia va ser creada per Julius Reisinger, mestre de ballet a Moscou en aquella època, però sembla que ell i Txaikovski van treballar per separat. En aquell moment la tradició habitual es basava en el fet que el director de ballet establís les bases de la coreografia i, partint d'aquest punt, el compositor havia de seguir l'estètica marcada. Un cop va estar decidit el tipus de coreografia i la seva ubicació, Txaikovski va compondre la seva música i Reisinger va dissenyar la coreografia un cop la música es va haver escrit.

Els assajos per la primera actuació a Moscou van començar al març de 1876, és a dir, abans que Txaikovski acabés la partitura, i van durar aproximadament uns 11 mesos.

El ballet es va estrenar finalment el 4 de març de 1877 al Teatre Bolshoi de Moscou, on va fracassar. La seva estructura i el seu contingut emocional estava tan per davant del que la gent estava habituada en aquella època, que la seva música va ser etiquetada com massa complicada i impossible de ballar. Sembla que Reisinger va quedar desconcertat per la complexitat de la partitura i que els seus ballarins van compondre les seves pròpies variacions. El resultat va ser, segons un crític de llavors, "feble en extrem [...] un onejar de cames incoherent durant quatre hores. El cos de ballet donava puntades amunt i avall, movent els seus braços com les aspes d'un molí i els solistes salten per l'escenari amb passos propis de gimnastes. "

A més a més, els dissenys de l'escenari o bé pertanyien a altres produccions o es van fer amb pocs diners. Van ser ideats per tres homes diferents que no van treballar junts, el resultat del qual va ser una imatge pobre i incoherent.

L'elecció de la ballarina que havia d'interpretar el paper d'Odette va ser més aviat un tema de política. La ballarina regnant, Anna Sobeshchanskaya, havia ofès al Governador General de Moscou acceptant joies de la seva part per després casar-se amb un ballarí, Stanislav Gillert, qui ràpidament va vendre les joies. El paper va ser donat inesperadament a una ballarina inferior, Pelegya Karpakova. Stanislav Gillert, encara que no era un ballarí excepcional, va rebre el paper de Siegfried. No es coneix qui va interpretar el paper d'Odile, ja que en el programa apareixien tres asteriscos. Aquest fet tenia la intenció de promocionar el misteri sobre la identitat d'Odile, però per aquesta mateixa raó actualment es desconeix si Karpakova va interpretar els dos papers o si Odile va ser interpretada per una altra ballarina.

L'any 1893 Txaikovski va morir i Petipa i Ivanov van presentar l'acte II del Llac dels Cignes en un concert commemoratiu en honor del compositor. Aquest va ser molt ben rebut i, llavors, Ivanov i Petipa van decidir idear una coreografia i organitzar la versió completa.

Aquesta producció va ser estrenada el 15 de gener de 1895 al teatre Marinski i va ser interpretada per Pavel Gerd com a príncep i Pierina Legnani com Odette/Odile. Petipa va donar l'oportunitat a Legnani de lluir al tercer acte executant 32 fouettés. El ballet va ser ben rebut, encara fins al cap d'uns anys no es va convertir en un èxit mundial.

L'any 1901, El Llac dels Cignes va tornar a Moscou en una posada en escena d'Alexander Gorsky després de la producció a San Petersburg de Petipa i Ivanov.

Entre els anys 1908 i 1911, l'obra va ser interpretada arreu del món per artistes russos. Al 1911, Diaghilev Ballets Russes, establerta a París, va ser la primera companyia que no era russa i que incorporava el ballet al seu repertori fins al 1914. Més tard es va restablir des del 1923 fins al 1926.

L'any 1933, Agripina Vaganova, una professora de ballet, va decidir adaptar la producció d'Ivanov i Petipa al nou règim soviètic. La interpretació es va eliminar, es va ambientar a principis del s. XIX i el paper d'Odette/Odile va ser interpretat per dues ballarines diferents.

El 1940, la companyia San Francisco Ballet va posar en escena la primera producció nord-americana completa del Llac dels Cignes.

Deu anys més tard, Sergeyev va fer una nova producció per la companyia Marinski, en aquells moments anomenada Kirov, incloent alguns passos afegits per Vaganova i Gorsky. El final tràgic es va substituir per un final feliç.

Al 1956, Bourmeister va introduir un pròleg en el qual es veu Odette recollint flors quan Rotbarth apareix per convertir-la en cigne.

De l'any 1964 al 1984, Rudolf Nureyev va crear i va portar a terme una producció per a l'Òpera de Viena. Més tard va crear una altra versió del ballet per a la companyia Paris Opera Ballet. Nureyev va introduir el concepte que Odette és un producte de la imaginació del príncep. Aquesta producció és actualment representada per les companyies Paris Opera Ballet i Teatro alla Scala.

L'any 1987 Dowell va crear una nova producció per al Royal Ballet.

El 1999, Martins va fer una producció pel New York City Ballet, la qual té un final més tràgic: l'encanteri no es trenca i els protagonistes han de romandre separats per sempre.

Un any després l'American Ballet Theatre va presentar una nova producció de Kevin McKenzie.

L'any 2010, Darren Aronofsky va dirigir Black Swan amb Natalie Portman com a protagonista. L'interès pel Llac dels Cignes augmenta.

3.3 Parts del Llac dels Cignes

L'estructura que presenta aquesta obra està formada per quatre actes i, ocasionalment, un pròleg que introdueix la història.

L'acte I està format pel ball al palau, un valse, l'entrada de la Reina, un pas de trois, un pas d'action, és a dir, una peça perquè que el fil argumental sigui més entenedor, una peça en la qual el cos de ballet masculí balla i un final en el qual el príncep marxa a caçar.

L'acte II és un acte blanc i està format pel començament de l'acte, l'entrada d'Odette i dels cignes, una coreografia ballada pels cignes (aquesta incorpora un valse, un adage, els cygnets, els grands cygnes, una variació del príncep, la variació d'Odette i la coda) i el final.

El següent acte format per l'entrada dels convidats al palau, l'entrada de la Reina, una dansa hongaresa, espanyola i napolitana, una mazurka, un valse, un allegro en el qual s'incorporen Odile i Rotbarth, un pas de deux i el final de l'acte.

Per últim, l'estructura de l'acte IV, que també és un acte blanc, està formada pel començament de l'acte, l'entrada dels cignes, la peça interpretada per aquests, l'entrada d'Odette i l'escena final, en la qual entra el príncep.

3.4 Interpretacions

El Llac dels Cignes pot ser interpretat de diferents maneres, especialment les diverses produccions, ja que aquestes inclouen modificacions o finals diferents.

Una possible interpretació en les produccions amb finals feliços seria que la força de l'amor ho venç tot. El príncep i Odette troben molts obstacles, ell la decep, però tot i així, Odette sap perdonar i res els impedeix estar junts.

Un altre possible rerefons en aquest ballet és que qualsevol acte té les seves conseqüències. Aquest es pot aplicar a les produccions que tenen finals on Odette i Sígrid moren o bé es separen per sempre més. Això és provocat per l'error comès per Sígrid, que sense adonar-se'n perd a la seva estimada.

Una altra explicació és que Odette és un producte de la imaginació del príncep, que ha embogit. Aquesta es pot apreciar en les produccions que suggereixen que els actes blancs tenen lloc a l'interior del palau utilitzant l'escenografia com a principal eina per a demostrar-ho.

També hi ha la possibilitat que El Llac dels Cignes sigui una història fantàstica, és a dir, l'encanteri és real i les dones realment es converteixen en cignes. Això no seria un fet estrany en el món del ballet clàssic, ja que hi ha molts ballets, com per exemple La Bella dorment o La Ventafocs, que són fantàstics i imaginaris.

4. El Llac dels Cignes en l'actualitat

El Llac dels Cignes és un ballet que les companyies de dansa clàssica inclouen en la seva programació freqüentment. Cada companyia té la seva producció, és a dir, una revisió del ballet feta pel director artístic del moment. Cada una té les seves peculiaritats, ja sigui pel vestuari o bé per modificacions en la coreografia. Cal dir que les produccions no es canvien sovint, sinó que segueixen vigent durant anys.

Per tal de fer un estudi de l'èxit d'aquesta coneguda peça, ens hem basat en les companyies de ballet clàssic amb més prestigi actualment. Aquest prestigi és degut principalment a la qualitat de la dansa, però també són importants aspectes com la interpretació, l'escenografia i el vestuari o el reconeixement internacional de la companyia.

4.1 American Ballet Theatre

L'American Ballet Theatre, una de les companyies més importants d'Estats Units que va ser nomenada tresor nacional, durant aquest darrer any ha realitzat tretze funcions. Tal com s'explica a l'arxiu de la pàgina web de la companyia⁷, la primera funció va ser l'any 1967 a Chicago, encara que a partir del 1940 s'havia estat representant el 2n acte del ballet. Des d'aquell moment El Llac dels Cignes s'ha anat representant successivament.

Stearns i Part a l'acte II

La producció que es du a terme actualment del Llac dels Cignes va ser estrenada mundialment l'any 2000 de la mà dels ballarins Àngel Corella i Julie Kent. El director artístic d'aquesta és Kevin McKenzie, ocupant-se prioritàriament de les coreografies, que es basen en la coreografia de Petipa, mentre que els vestits i l'escenografia van ser dissenyats per Zack Brown.

Segons el crític Eugene Merrett⁸, a l'obra representada durant l'any 2000, el llac en el qual viuen les joves transformades en cigne era un disseny molt bonic i el ballet tenia bones coreografies, tot i que mancava la força dramàtica

⁷ http://www.abt.org/education/archive/ballets/swan_lake_mckenzie.html

⁸ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_00/apr00/em_rev_abt_0300.htm

adequada. Els punts més febles eren els actes blancs, és a dir, el segon i quart acte en el qual apareixen els cignes transformats en noies. Durant el segon acte la llum va ser massa brillant per la sensació de misteri que es pretenia transmetre, mentre que el quart era massa curt. Es va eliminar la peça que ballava el cos de la companyia. Tot i així, però, el crític destaca la tècnica dels ballarins principals. Elogia la masculinitat de Corella i la fragilitat de Kent.

El següent article trobat sobre aquesta producció de L'American Ballet Theatre ens trasllada fins al 2003.

La crítica Kate Snedeker⁹ es centra en el repartiment de papers, que elogia obertament.

La primera parella de ballarins principals que nombra és Julie Kent i José Manuel Carreño. El paper d'Odette i Odile va ser interpretat adequadament segons el seu punt de vista, és a dir, va representar la fragilitat d'Odette i la sensualitat d'Odile correctament. Per la seva part, Carreño va ser alabat per la seva tècnica neta i el seu posat cortès.

Seguidament, es nomena a Gillian Murphy i Àngel Corella, els quals van destacar per la seva actuació. A més, els pas de trois, és a dir, un ball realitzat per un conjunt de tres persones, va ser aclamat per l'entesa en aquest àmbit.

Per altra banda però, cal destacar que es critica l'exuberància del vestuari del bruixot, que segons la crítica "sembla extret d'una pel·lícula de ciència-ficció i sembla estar fora de lloc entre els conjunts elegants de Zack Brown". A més, la posada en escena, tal com es diu a l'article, va ser totalment incorrecte, ja que part del públic no va percebre alguns elements disposats als costats de l'escenari i els mateixos ballarins van tapar les diferents entrades dels seus companys. També cal esmentar la irregularitat pel que fa a la qualitat dels espectacles. Segons l'espectacle i el dia, el cos de ballet, l'orquestra i el pas de quatre eren més encertats, per tant predominava una certa irregularitat.

La següent crítica trobada és de l'any 2004, redactada per Sid Smith¹⁰. Considera que la producció dirigida per McKenzie va ser dinàmica, detallada i

⁹ <http://www.criticaldance.com/reviews/2003/ABTSwanLake20030619.html>

entretinguda. Segons el crític, l'obra va ser acolorida, enginyosa i, a més a més, els ballarins van realitzar un gran treball. A més, es van incorporar amb una sèrie de novetats. Es va innovar amb una coreografia feta especialment pel director artístic pel bruixot von Rotbarth, que és interpretat per dos ballarins diferents, un dels quals és humà i s'encarrega de ballar, mentre que l'altre és una figura monstruosa. També, durant el primer acte, McKenzie es va atrevir a incorporar una petita broma en la qual una ballarina del cos de ballet queia i necessitava aigua per tal de continuar.

Al cap de 5 anys, tornem a trobar un article escrit per Mark Monahan¹¹. Aquest elogia la tècnica dels ballarins i els dissenys de Brown, però detecta alguns problemes en aquesta producció. Critica la dualitat de von Rotbarth, ja que creu que és totalment innecessari, de la mateixa manera que la introducció d'un pròleg en el qual Odette és convertida en un cigne de goma gens realista també ho és. Tanmateix es destaca la gran sincronització del cos de ballet, que segons el punt de vista de l'expert és admirable.

L'any 2010 Sid Smith torna a fer la crítica sobre la producció de McKenzie. En aquesta, s'elogia la sola interrupció de l'obra, que qualifica d'experiència agradable. Tot i així, Smith creu el pròleg va ser de gran ajuda per aclarir quin era el fil argumental de l'obra, però esmenta que l'aparició del cigne de joguina va ser ridícula.

L'any 2011 apareix al diari The Wall Street Journal un comentari de l'obra de McKenzie escrit per Robert Greskovic¹², on es comenta que la pel·lícula Black Swan d'Aronofsky va provocar que alguns amants del cinema s'animessin a veure un ballet real per tal de comparar la pel·lícula amb aquest. S'esmenta que el pròleg segueix vigent i l'esforç per part de la companyia per que la idea donada per la famosa pel·lícula d'Aronofsky no s'imposi al públic.

A partir del 2013 trobem diferents articles.

¹⁰ http://articles.chicagotribune.com/2004-03-26/features/0403260042_1_swan-lake-abt-version-joffrey-ballet

¹¹ <http://www.telegraph.co.uk/journalists/mark-monahan/5061659/American-Ballet-Theatres-Swan-Lake-at-the-Coliseum-review.html>

¹² <http://online.wsj.com/article/SB10001424052702304447804576413550730608130.html>

Colleen Boresta, crítica de ballet, creu que la producció té diverses debilitats. Una d'elles és el pròleg, on es nomena l'aparició del cigne de joguina com a vergonyosa. Una altra és la supressió dràstica de l'acte IV, ja que aquest canvi implica que es perdessin la tristesa i desolació dels protagonistes. Malgrat tot això, considera que la ballarina Hee Seo té un gran futur com a Odette/Odile.

El New York Times també va publicar un article escrit per Gia Kourlas¹³, on Polina Semionova i David Hallberg eren els ballarins principals. Pel que fa al pas de trois, s'hagués necessitat més força per part de Sarah Lane i Yuriko Kajiya i una millor integració de Simkin. En aquest cas, es considera per part del reconegut diari que l'espectacle no va ser brillant per part de la part artística dels ballarins.

El crític Patrick Kennedy¹⁴ considera que el vestuari de l'obra és exagerat i desmesurat, de la mateixa manera que també ho és l'escenografia. També es critica la dualitat del bruixot i creu que el conjunt d'aquests factors provoca que el públic no pugui endinsar-se en la tragèdia d'Odette com a tal.

En conclusió, podem considerar que les innovacions per part de McKenzie en les quals es pretén renovar aquest ballet no tenen èxit als ulls dels diferents crítics, ja que la majoria d'ells creuen que aquests canvis són innecessaris i, a més a més, alguns tan sols aconsegueixen que la qualitat de l'obra disminueixi. Es segueix valorant per sobre de tot la qualitat artística dels ballarins per davant de la posada en escena, tot i que és important per tal de no desviar l'atenció del públic en aquesta.

¹³ http://www.nytimes.com/2013/06/19/arts/dance/swan-lake-returns-to-american-ballet-theater.html?_r=1&

¹⁴ <http://www.broadwayworld.com/bwwdance/article/BWW-Reviews-American-Ballet-Theatres-SWAN-LAKE-Offers-Delights-and-Disappointments-20130623-page2>

4.2 Bolshoi Ballet

El Ballet Bolshoi, un dels ballets i teatres més antics i grans de la història, és el bressol de moltes grans estrelles del ballet en l'actualitat degut al seu estricte mètode d'ensenyament. Durant els últims sis anys, ha ofert un total de 65 funcions del *Llac dels cignes*. El nombre màxim de funcions realitzades en un any és de 15, mentre que el mínim ha estat 6. Aquesta informació ha estat obtinguda de la web del teatre Bolshoi¹⁵.

Volchkov i Zakharova al Llac dels Cignes

La producció original a Moscou l'any 1969 va ser censurada pel ministeri de cultura, que exigia una història més tradicional i un final feliç políticament correcte. Des de l'any 2001 aquesta companyia realitza la versió del ballet de Yuri Grigorovich, el creador de la producció original, el qual incorpora uns canvis radicals sobretot pel que fa a l'estructura, on s'incorporen coreografies i es suprimeix gran part de l' interpretació. A més, al final els dos amants no moren sols, sinó que Odette mor i Sígfrid sobreviu per així penedir-se del seu error eternament. També s'escurça l'obra.

¹⁵ <http://www.bolshoi.ru/en/performances/36/roles/>

El mateix any, trobem un article escrit per Kevin Ng¹⁶. En aquest s'explica que un dels canvis de Grigorovich va ser reduir el nombre del cos de ball, que segons el crític tenia una uniformitat agradable, a 18 cignes, mentre que anteriorment eren 24.

L'any 2002 Sid Smith¹⁷, expert en arts escèniques, publica el seu article. Es considera que escurçar la duració de l'obra és un punt a favor d'aquesta producció, mentre que el canvi pel que fa al final és un error per part del director artístic.

Rita Felciano¹⁸ al novembre del mateix any també escriu la seva crítica sobre la producció. S'esmenta que es segueix l'esquema general de la història del ballet. Uvarov i Gracheva ballen els papers principals, mentre que Belogolovtsev interpreta al malvat Rotbarth. Aquest sol aparèixer en les trobades dels dos enamorats. En aquesta producció s'elimina tot el que no es pur ballet, és a dir, no hi ha elements que narrin la història ni les interpretacions que ajuden al públic a reconèixer els diferents personatges. D'aquesta manera, Grigorovich assumeix que el públic coneix la història. L'escenografia no és l'adequada segons el punt de vista de l'autora, que la qualifica de terrible. La feina realitzada per part del cos de ballet va ser impressionant.

L'any 2004 la crítica Lynette Halewood¹⁹ publica un article. Destaca els solos de les ballarines i les escenes realitzades al costat del llac pel cos de ballet, que qualifica de meravelloses. Malgrat tot, hi ha alguns errors. En el moment en el qual el príncep promet casar-se amb Odile per equivocació, Odette apareix al fons, però és gairebé inapreciable. A més, Odile desapareix d'escena sense el gest de triomf que sol manifestar al enganyar a Sígfrid. Per sorpresa de l'autora de la crítica, que creu que és un error per part del director artístic, el ballet acaba de manera sorprenent: ella mor al llac mentre que ell sobreviu.

¹⁶ <http://www.criticaldance.com/reviews/2001/bolshoi-010514.html>

¹⁷ http://articles.chicagotribune.com/2002-11-17/news/0211170162_1_yuri-grigorovich-swan-bolshoi-ballet

¹⁸ http://www.sfbg.com/37/07/art_dance_swanlake.html

¹⁹ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_04/aug04/lh_rev_bolshoi2_0704.htm

Luke Jennings²⁰ també escriu sobre aquesta producció. Zakharova va interpretar Odette/Odile i, probablement, va ser una de les millors interpretacions d'aquest personatge, mentre que Sígrfid va ser interpretat per Uvarov. El cos de ballet va ser magnífic, encara que Jennings creu que aquesta va ser la pitjor versió de la companyia.

El següent any hi ha constància del debut de Maria Alexandrova al paper principal²¹. L Rozum escriu un article publicat per la web www.bolshoi.org²², on s'explica que la ballarina no interpreta suficientment el personatge tot i que tècnicament és correcte.

A l'abril de 2006 Ian Palmer també opina sobre *el Llac dels Cignes* de la companyia. Aquest menciona una millora en el cos de ballet, ja que diu que no van ballar amb la rigidesa habitual, sinó que van mostrar més expressions i van desprendre harmonia. Es diu que Sígrfid és l'heroi en aquesta producció, en aquest cap interpretat per Gudanov. Antonicheva va ballar el personatge femení principal. Ella és una ballarina amb un físic perfecte per a fer de cigne. Sígrfid és el personatge més important i, per aquesta raó, es perd la tragèdia d'Odette i hi ha poca feina pel que fa a la interpretació per part de la ballarina.

L'exballarí i crític Jeffery Taylor²³ també fa la seva crítica l'any 2007. Creu que el vestuari dissenyat per Virsaladze es confon amb l'escenari degut als colors tan neutres que utilitza. Creu que la causa per la qual aquesta producció ha tingut èxit és gràcies a la feina dels ballarins de la companyia.

Alastair Macaulay²⁴ escriu el seu article al juliol de 2011. S'explica que gràcies a la pel·lícula *Black Swan*, les entrades pel ballet van ser molt demandades. Skortsov va interpretar Sígrfid perfectament, és a dir, de la manera noble que el personatge requereix

²⁰ <http://www.theguardian.com/stage/2004/jul/24/dance>

²¹ <http://balletalert.invisionzone.com/index.php?/topic/19468-maria-alexandrova-as-odette-odile/>

²² <http://www.bolshoi.org/Pressa/alex-swan.htm>

²³ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_06/sep06/jt_rev_bolshoi_0806.htm

²⁴ http://www.nytimes.com/2011/07/05/arts/dance/swan-lake-one-classic-ballet-many-interpretations.html?_r=0

L'any 2012, Paula Citron²⁵, experta en ballet, esmenta els canvis que Grigorovich va fer a la producció. Creu que no es pot suprimir l'entrada de la reina, és a dir, la mare del príncep, i tampoc el seu nomenament com a príncep. Considera que aquest fet provoca que es perdi el significat de l'obra. Per altra banda però, creu que la introducció d'un duet del príncep i von Rotbarth és un encert, de la mateixa manera que s'elogia la feina del cos de ballet i Alexandrova, la ballarina principal.

Laura Bleiberg²⁶ també creu que el fet que es suprimís part de la història per tal d'introduir-hi més coreografies va ser un error. La història manca de sentit i es deixa que els ballarins siguin els que hagin de salvar l'obra segons la seva opinió.

L'any 2013, segons Linsley Winship²⁷ destaca el duet per part del bruixot malvat i el príncep, interpretats per Lantratov i Volchkov respectivament, tot i que creu que no és una producció dinàmica i que els ballarins no transmeten cap emoció al públic, en especial la ballarina principal, Zakharova.

Neil Normal²⁸ també publica la seva crítica al diari *The Stage*. Creu que hi ha retocs totalment innecessaris pel que fa a l'estructura de l'obra original. Aquest canvi és nomenat per la majoria d'experts en ballet, que creuen que el fil argumental es perd. De totes maneres, el crític elogia la tècnica dels ballarins, en especial de la ballarina principal, Zakharova, de la qual es ressalta una precisió i uns moviments molt elegants. L'orquestra Bolshoi també és mencionat per la seva qualitat, en especial els violinistes.

També cal mencionar l'article del diari *The Guardian* escrit per Judith Mackrell²⁹. Els canvis de la producció també són mencionats i considerats un error, ja que, segons l'escriptora, s'elimina la major part de la narració. S'elimina la relació entre la mare i el príncep, la ballesta com a regal d'aniversari que envia al príncep a caçar i conegui a Odette.

²⁵ <http://www.theglobeandmail.com/arts/theatre-and-performance/bolshoi-steps-up-the-dancing-in-swan-lake/article4184358/>

²⁶ <http://articles.latimes.com/2012/jun/09/entertainment/la-et-bolshoi-review-20120609>

²⁷ <http://www.standard.co.uk/goingout/theatre/bolshoi-ballet-swan-lake-royal-opera-house--dance-review-8737509.html>

²⁸ <http://www.thestage.co.uk/reviews/review.php/38797/swan-lake>

²⁹ <http://www.theguardian.com/stage/2013/jul/30/bolshoi-ballet-swan-lake-review>

En aquesta producció es prescindeix gairebé totalment del contingut de l'obra. Es prescindeix de les interpretacions per tal de poder introduir noves coreografies, i aquest fet provoca que hi hagi més ballet però sigui més complicat seguir el fil argumental de l'obra. Tot i així, cal destacar la gran tècnica per part de tots els ballarins. El Bolshoi sol ser el bressol de ballarins tècnicament perfectes i aquest fet es pot apreciar en especial al cos de ballet. És una producció tradicional, però hi ha un element innovador: el final en el qual Sígfrid no mor i ha de viure amb el neguit d'haver provocat la mort d'Odette.

4.3 Boston Ballet

La companyia Boston Ballet va ser fundada l'any 1963 per E. Virginia Williams. Té un repertori variat en el qual s'inclouen peces de dansa clàssica, neoclàssica i contemporània. L'actual director artístic del Boston Ballet des de l'any 2001 és Mikko Nissinen, que també està al capdavant del Boston Ballet School, l'escola de dansa més gran d'Amèrica del Nord. Aquesta companyia és influent tan nacional com internacionalment i ballen al teatre Boston Opera House.

El cos de ballet del Boston Ballet

La producció del *Llac dels Cignes* en la qual es basa la nova producció d'aquesta companyia va ser estrenada el 8 de febrer de 1985 al Teatre Marinsky. Aquesta va ser estrenada de nou l'any 2004 i la coreografia està fonamentada en la d'Ivanov i Petipa, encara que Nissinen l'ha retocada. Txaiovski és l'autor de la música, mentre que l'escenografia va ser dissenyada per Peter Cazalet, el vestuari per John Conklin i Alexander V. Nichols va idear la il·luminació. La intenció de la producció va ser que aquest ballet tornés als seus orígens.

Al maig de 2004 Christine Termin³⁰ opina sobre l'actuació de la companyia. A l'article es diu que Nissinen, el director artístic, va demanar des del principi de la seva direcció els ballarins Madrigal i Feijoo, que es van unir a la companyia la tardor del 2003. Madrigal i Feijoo van ser els ballarins principals i va quedar justificada la raó per la qual Nissinen els volia, ja que la parella va triomfar. Madrigal va saber interpretar perfectament Sígfrid, mentre que Feijoo va saber ballar tan Odile com Odette. Varga va interpretar a Rotbarth, que en aquesta producció té molta presència i ha de ser interpretat com un líder malvat i magnètic.

Carla DeFord³¹ escriu el seu article el mateix mes. Ponomarenko va ballar el paper principal interpretant perfectament els seus dos personatges. Tan Odette com Odile van ser creïbles i no eren personatges plans. Rykine va ser inexpressiu, encara que Ponomarenko tenia molta confiança al ballar amb ell i això va ser reflectit a l'escenari. Va ser destacable el cos de ballet femení, ja que va ser expressiu i precís en la seva coordinació. McPhee va dirigir l'orquestra adaptant-se a les necessitats dels ballarins. DeFord explica que la producció s'allunya de la tradició perquè té un final feliç, que és totalment atípic.

Marcia B. Siegel³² al juny del mateix any escriu un article sobre la producció. Siegel explica que el món del ballet clàssic sol renovar les grans obres del ballet. Segons l'autora la producció de Nissinen és tradicional i va dirigida a satisfer els espectadors. Totes les produccions s'intenten adaptar al públic i a les modes que hi ha, sense donar importància en com quedi el ballet després de ser remodelat. Nissinen es basa en la coreografia original, la qual dóna oportunitat als ballarins l'oportunitat de demostrar la seva tècnica. Feijoo va aprofitar-la aquesta i va ser molt aplaudida. L'orquestra dirigida per McPhee es va adaptar al ritme dels ballarins, allargant les frases perquè aquests acabessin correctament.

³⁰http://www.boston.com/news/globe/living/articles/2004/05/19/couple_are_a_perfect_match_for_swan_lake/

³¹http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_08/jul08/cd_rev_boston_0508.htm

³²<http://www.bostonphoenix.com/boston/arts/dance/documents/03932417.asp>

Thea Cantant³³ escriu al maig de 2008 la seva crítica sobre la producció i la seva posada en escena. Rykine va interpretar un príncep que, fins que no es troba amb Odette, no destaca. A partir d'aquest moment es converteix en un príncep galant i sensible. Ponomarenko va interpretar Odette/Odile. Va ser molt destacable la seva tècnica, que també estava acompanyada d'una bona actuació. El cos de ballet va ballar amb uniformitat mostrant una gran sincronització. Gurevich va interpretar perfectament a Rotbarth.

Aquesta producció va dirigida a ser acceptada pel públic, que sol preferir les produccions més tradicionals, és a dir, que s'adapten més a la història i les coreografies originals. Per aquest motiu, Nissinen gairebé no realitza canvis i es refugia en allò que es considera els orígens d'aquest ballet. D'aquesta manera, Nissinen prioritza en l'actuació dels seus ballarins, és a dir, no es centra tan en com *El Llac dels Cignes* és ballat (tot i que és de gran importància), sinó que busca explicar la tragèdia d'Odette i, així, transmetre els sentiments dels protagonistes.

33

http://www.boston.com/ae/theater_arts/articles/2008/05/02/reflecting_beauty_of_music_and_form_in_swan_lake/

4.4 Marinsky Ballet

La companyia Ballet Marinsky, també coneguda com a Ballet Kirov, és capdavantera en l'àmbit de la dansa clàssica. La seva fundació data al segle XVIII i el seu teatre és el Teatre Marinsky, situat a Sant Petersburg.

El cos de ballet de la companyia Marinsky

El Llac dels Cignes és una producció de Konstantin Sergeyev estrenada el 8 de març de 1950 al Teatre Marinsky. Sergeyev també va revisar les coreografies, mentre que el disseny de vestuari va ser ideat per Galina Solovyova i l'escenografia per Igor Ivanov. El ballet complet, format per dos intervals, té una duració de tres hores i deu minuts en total.

El maig de l'any 2000, Alice Bain³⁴ publica la seva crítica, en la qual s'esmenta que els ballarins tan sols van ballar la coreografia sense cap intenció d'interpretar el seu paper. L'únic moment en el qual l'escriptora creu que hi va haver una connexió entre el públic i els ballarins va ser el quartet dels cignes. Yulia Makhalina i Igor Zelensky gairebé es van oblidar de la interpretació i el cos de ballet va semblar apagat i no va transmetre cap sentiment als espectadors. A més, el doble suïcidi per part dels protagonistes en aquesta producció desapareix, donant pas a un final feliç.

Dos mesos després, Alison Penfold³⁵ explica que es va emportar un disgust al tornar a veure la producció de la companyia. Penfold l'havia vist anteriorment i havia gaudit d'aquesta, encara que el final fos artificial segons la seva opinió,

³⁴ <http://www.theguardian.com/culture/2000/may/08/artsfeatures3>

³⁵ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_00/oct00/ap_rev_kirov_0800.htm

però esmenta que al tornar-la a veure hi va trobar certes debilitats, en especial la supressió gairebé total de la interpretació. Qualifica l'espectacle de buit, sense drama i sense sentiments transmesos, tot i que estèticament bonic. Els ballarins principals van ser Korsuntsev i Gumerova, amb una tècnica molt neta però sense química entre ells i passant per alt la interpretació.

Al juny de 2001, Judith Mackrell³⁶ explica que les ballarines de la companyia Marinsky solen ser, en general, millor que els ballarins. Korsuntsev, el qual posseeix una gran tècnica en la dansa clàssica i la interpretació, i Lopatkina, ballarina amb una fluïdesa excepcional, podien haver format una parella extraordinària, però va semblar que ballessin peces totalment diferents a la seva primera trobada. Tot i així, el ballet en conjunt amb l'actuació del cos de ballet, segons Mackrell, segueix sent una de les meravelles del món del ballet.

Un mes després, Jann Parry³⁷, que considera el Llac dels Cignes com el ballet més prestigiós, critica el final feliç de la producció i l'orquestra del teatre. Tot i així, destaca Korsuntsev i creu que és un dels millors prínceps, destacant la seva tècnica i interpretació.

Un any després, el 13 de juliol, Anna Kisselgoff³⁸ creu que l'obra és un espectacle de qualitat amb una actuació magnífica del cos de ballet. Explica que l'any 1992 i 1995 es va mostrar a Nova York una producció que va dur a terme el director artístic d'aquell moment, Oleg Vinogradov, i que aquesta era massa ostentosa. Destaca la producció de Sergeyev que data del 1950, la qual actualment la companyia encara representa, catalogant-la de les millors produccions que es coneixen. Aquesta versió suprimeix la interpretació i es creu que això va ser degut a una prohibició del règim soviètic. Pel que fa a l'actuació de Zakharova, creu que la seva Odette és millor que Odile, mentre que Korsuntsev va destacar més com a parella que no com a solista.

Onze dies més tard, Kisselgoff³⁹ va comentar l'espectacle protagonitzat per Korsuntsev i Part. Ell va ser una bona parella i ella va interpretar una Odette fràgil i tendre. Destaca el cos de ballet i la seva bona col·locació.

El juliol del següent any Luke Jennings⁴⁰ publica la seva crítica, en la qual elogia l'espectacle que va oferir la companyia. Creu que és excel·lent i que l'actuació i ball dels ballarins transmet allò que el ballet hauria de transmetre, és a dir, el pas de trois, ballat per Korsakov, Golub i Zhelonkina, transmet la sensació de poc esforç que qualsevol peça hauria de transmetre, tan l'Odette angoixada com l'Odile sensual de Zakharova van ser excel·lents i van donar un dels millors moments de la nit, Zelensky interpretant Sígfrid va ballar

³⁶ <http://www.theguardian.com/stage/2001/jun/30/dance.artsfeatures>

³⁷ <http://www.theguardian.com/theobserver/2001/jul/01/features.review67>

³⁸ <http://www.nytimes.com/2002/07/13/arts/dance/13LAKE.html>

³⁹ <http://www.nytimes.com/2002/07/16/arts/dance/16LAKE.html>

⁴⁰ <http://www.theguardian.com/stage/2003/jul/26/dance.artsfeatures>

impecablement i, per últim, el cos de ballet també va ballar en perfecta harmonia. El final, que no és el que es sol interpretar, va ser perdonat segons l'escriptor per un públic entusiasmada amb l'obra que la companyia havia ofert.

Alexandra Tomaloni⁴¹ també dona la seva opinió sobre *El Llac dels Cignes*, del qual destaca una frescor encara que la producció tingui més de cinquanta anys d'edat. Zelensky i Pavlenko van ser els principals, els quals van saber compenetrar-se i interpretar els seus respectius personatges. El final feliç no agrada a l'escriptora i creu que falta interpretació quan la Reina es troba amb el príncep, ja que no insisteix en què trobi una esposa. És destacable també el cos de ballet, especialment durant el primer acte.

El gener de 2004 *The Washington Times*⁴² explica que aquesta companyia prefereix posar èmfasis en les coreografies. Aquest ballet és un exemple de l'extraordinària qualitat i d'unitat, especialment, pel cos de ballet. Els ballarins principals van ser acompanyats per la gràcia i fragilitat d'aquest i són mencionades tres parelles diferents de protagonistes: Zelensky i Pavlenko, Korsuntsev i Gumerova i Sarafanov i Sologub. Aquest conjunt de ballarins estaven al capdavant d'una companyia que no té rival pel que fa a la seva elegància i la seva uniformitat en l'estil. Des del diari es creu que manca interpretació en l'obra, però que aquest fet és compensat per l'esplendor dels seus balls.

Un mes després, és publicat un article escrit per un escriptor/a que utilitza el sobrenom *Baletoman*⁴³. Korsuntsev i Lopatkina van ser els ballarins principals. S'explica que a Korsuntsev no va encertar amb la seva interpretació, que semblava buida. Per l'altra banda, Lopatkina va interpretar i ballar esplèndidament, fent que l'atenció durant els pas de deux es centrés bàsicament en ella, ja que com a parella, aquests dos ballarins no van tenir química. Rotbarth, interpretat per Kuznetov, va ser totalment convincent i, a més, Odile i ell eren totalment igual, uns conspiradors. El cos de ballet va ballar perfectament pel que fa a la tècnica, però tots els moviments eren mecànics, mancats d'interpretació. La decoració i el vestuari són poc encertats segons l'autor/a d'aquesta crítica, ja que creu que els colors són poc adequats, massa foscos, apagats i no diferenciaven el personatge, especialment al primer i tercer acte.

El juliol de 2005 Bruce Marriot⁴⁴ opina sobre l'obra interpretada per Korsuntsev i Lopatkina. Ell va saber acompanyar a Lopatkina, mentre que aquesta va portar gairebé tot el pes de la interpretació a sobre, sent impecable tant en tècnica com en interpretació. S'elogia que durant el primer acte es suprimeixi la

⁴¹ <http://danceviewtimes.com/dvdc/reviews/fall03/kirovlake1.htm>

⁴² <http://www.washingtontimes.com/news/2004/jan/4/20040104-102913-5989r/>

⁴³ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_04/jan04/ba_rev_kirov_0204.htm

⁴⁴ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_05/aug05/bm_rev_kirov_0705.htm

interpretació i es centri en la dansa. A més, es menciona el cos de ballet, que va ser totalment unitari. Tot i així, també són esmentades algunes debilitats: la falta d'interpretació per part dels ballarins en general (l'excepció és Lopatkina), el vestuari i per tenir un bufó que apareix en el primer acte a la producció, ja que dona a l'obra un caire poc seriós.

El mateix mes Judit Mackrell⁴⁵ dona la seva opinió de l'obra, de la qual diu que els actes blancs van tenir un caràcter molt unitari i van transmetre perfecció. Explica que cada clàssic es defineix per la seva ballarina, que en aquest cas és Lopatkina. Aquesta semblava de gel i Korsuntsev, que va ballar impecablement, no va saber fondre el gel amb Lopatkina. Mackrell conclou dient que va ser un espectacle bell, però tan sols per la coreografia, ja que va mancar la interpretació.

L'octubre de 2006 Anjuli Bai⁴⁶ dona la seva opinió sobre *El Llac dels Cignes*, sobre el qual destaca per sobre de tot el cos de ballet, la qual qualifica de "joia del Marinsky" degut a la bellesa i la uniformitat amb la qual ballen. El vestuari del mag i de les danses nacionals a l'acte tercer es confonia amb l'escenografia, ja que també s'utilitzaven colors neutres. La interpretació es va perdre, retallant moments com la conversació gestual que mantenen Odette i Sígfrid, en la qual ella li explica l'encanteri. Kolb i Somova van ser els ballarins principals. Aquests van demostrar una gran tècnica, però no van saber representar amb la passió, l'esperança, la tristesa i el desig que s'ha de transmetre al públic.

Ann Marie McQueen⁴⁷ també escriu la seva crítica el mateix mes, de la qual destaca que el punt central indiscutible va ser Somova interpretant Odette/Odile. Sígfrid, interpretat per Kolb, també va ser emotiu, però Ivanov interpretant el bufó es va emportar totes les mirades.

Al març de 2008, Kevin Ng⁴⁸ escriu la seva crítica, en la qual s'esmenta que el cos de ballet del Marinsky és superior a qualsevol altra companyia de ballet pel que fa a uniformitat. Kolb i Vishneva van ballar el ballet com a principals. Kolb va oferir una actuació plena de dramatisme, de la mateixa manera que Vishneva ho va fer.

Al desembre del mateix any, Azulynn⁴⁹ també opina sobre l'espectacle de la companyia protagonitzada per Korsuntsev i Lopatkina. S'esmenta que la companyia tendeix a donar els papers principals a ballarines molt joves, però Lopatkina és una excepció. El cos de ballet va ser precís, encara que els

⁴⁵ <http://www.theguardian.com/stage/2005/jul/20/dance>

⁴⁶ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_06/nov06/ab_rev_kirov_1006.htm

⁴⁷ http://jam.canoe.ca/Theatre/Reviews/S/Swan_Lake/2006/10/28/2155189.html

⁴⁸ http://www.sptimes.ru/index.php?action_id=2&story_id=25423

⁴⁹ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_09/jan09/az_rev_kirov_1208.htm

ballarins no s'acabaven de posar d'acord sobre quina havia de ser la posició del cos

L'agost del següent any, Judith Mackrell⁵⁰ escriu la seva crítica sobre el mateix espectacle que al desembre. Creu que la producció s'ha de sotmetre a una revisió, ja que la història que explica sembla vella i desgastada. Tot i així, els ballarins segueixen fent del Marinsky una de les millors companyies pel seu talent.

Zoe Anderson⁵¹ també dóna la seva opinió sobre l'espectacle en el qual Korsuntsev i Lopatkina van ser els ballarins principals. D'aquest destaca el cos de ballet, el qual, ballant amb gairebé total uniformitat, fa que l'escenari sembli més gran, en especial durant el segon acte.

Al març de 2011, Michael Crabb fa la seva valoració sobre *El Llac dels Cignes*. Destaca el cos de ballet format per les ballarines, del que diu que és insuperable i poques vegades igualat.

Judith Mackrell⁵² torna a opinar sobre aquesta obra al juliol del mateix any, del qual diu que, encara que anteriorment aquesta producció li havia encantat, va semblar buida i sense vida, la història va semblar gairebé perduda i els ballarins van ballar sense actuar. Korsuntsev, que segons Mackrell ha perdut la seva vitalitat, i Lopatkina, la qual manca d'espontaneïtat, van ser els ballarins principals. Tot i així, però, per l'escriptora aquesta obra segueix sent una obra d'art vivent amb les seves impecables coreografies.

La producció que ofereix el Ballet Marinsky es basa principalment en la formalitat d'aquest ballet. La tècnica dels ballarins és de les millors mundialment i, pel que fa al cos de ballet femení, no seria agosarat qualificar-lo com al millor que hi ha actualment. Això és degut a la delicadesa amb la qual les ballarines executen els passos, donant molta importància a la part superior del cos i els braços. La interpretació i el fil argumental no són a la producció de Sergeyev, ja que fins i tot els ballarins principals solen ser freds en aquest aspecte.

⁵⁰ <http://www.theguardian.com/stage/2009/aug/09/swan-lake-review>

⁵¹ <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/theatre-dance/reviews/swan-lake-royal-opera-house-london-1770630.html>

⁵² <http://www.theguardian.com/stage/2011/jul/26/mariinsky-ballet-sw-lake-review>

4.5 New York City Ballet

És una de les principals companyies de ballet als Estats Units. Aquesta va comptar amb la direcció de George Balanchine, un símbol en l'àmbit de la dansa clàssica. Va ser fundada l'any 1933 gràcies a l'empresari Lincoln Kirstein, que estava interessat en l'expansió de la cultura i era un gran aficionat del ballet. Kirstein va conèixer a Balanchine a Londres i van començar una escola i a la vegada companyia a Nova York. Balanchine va dirigir la companyia amb l'ajuda de Jerome Robbins. Actualment és dirigida per Peter Martins i realitza gires anuals nacionals i internacionals.

Mearns interpretant Odette acompanyada del cos de ballet femení

La producció actual del *Llac dels Cignes* és de Peter Martins. Aquesta va ser primerament estrenada a la companyia Royal Danish Ballet el 27 d'octubre de l'any 1996, però va ser recuperada pel New York City Ballet, que la va estrenar el 29 d'abril de l'any 1999.

En aquesta producció es mantenen el conjunt de peces de la versió tradicional de Petipa i Ivanov, encara que la velocitat i claredat són introduïdes al ballet, ja que aquests trets defineixen la companyia. Les escenes del llac són basades

en la coreografia de Balanchine, però Martins ha afegit una dansa russa sensual quan apareix el cigne negre i també un complex pas de quatre amb tres ballarines i un ballarí. A més, al seu final Sígfrid i Odette aconseguen guanyar al mag, encara que ella marxa perquè el príncep no ha complert la seva promesa.

Per Kirkeby va dissenyar la decoració i l'escenografia i, amb la col·laboració de Kirsten Lund Nielsen, es va dissenyar el vestuari basat en la producció anterior de la companyia Royal Danish Ballet. L'il·luminació va estar a càrrec de Mark Stanley.

Anna Kisselgoff⁵³ escriu la seva opinió sobre aquest ballet al maig de 2003, que creu que aquesta producció té un toc modern sense perdre el seu fil argumental i les seves coreografies. Per l'autora, l'actuació és una obra d'art tant per la seva decoració com per la seva interpretació. No hi ha el teatre en el qual Odette explica la seva història, però durant l'espectacle va quedar clar que Rotbarth és la personificació del mal, ella desprèn bondat i no hi ha un final feliç. S'esmenten tres diferents parelles de protagonistes. Woetzel, va prioritzar l'actuació, i Whelan, que transmetia poc. Askegar va ser un príncep correcte en tots els aspectes i Kowroski va interpretar millor Odette que Odile, quan generalment sol passar justament el contrari. La última parella esmentada és Boal, que interpretava un príncep molt elegant, i Weese, una Odette tendra. Fayette i Seth van interpretar Rotbarth. Segons Kisselgoff, la major part de la producció prové de les noves coreografies o aquelles que van ser modificades.

Robert Abrams⁵⁴ escriu la seva crítica sobre *El Llac dels Cignes* protagonitzat per Neal i Kowroski el mateix mes. Ella té una gran gràcia i va semblar que la gravetat tan sols fos una opció, mentre que ell té una gran tècnica i força. Destaca que el millor de l'actuació va ser la música i la coreografia i, a més, els ballarins van millorar aquesta degut al seu talent.

⁵³ <http://www.nytimes.com/2003/05/05/arts/dance/05SWAN.html>

⁵⁴ <http://www.exploredance.com/article.htm?id=409>

Kisselgoff⁵⁵ torna a escriure sobre la producció al gener de 2004, de la qual va destacar la decoració abstracta i amb colors estridents del pintor danès Kirkeby. Degut a les lesions i malalties, el nombre de ballarines que podien ballar *Odette/Odile* es va reduir a Kowroski, que va ballar la nit de dimecres, que va estar enlluernadora acompanyada per Askegard, a qui li va mancar que interpretés. Per aquesta raó, Martins va convidar Caroline Cavallo, ballarina del Royal Danish Ballet, per tal que ballés el dijous i el divendres al costat de Nilas Martins, qui és el fill del director de la companyia. Aquesta parella estava totalment igualada pel que fa a tècnica i a la bellesa de les seves línies quan ballaven. Hendrickson va interpretar el bufó el dimecres, mentre que el dia següent ho va fer Ulbricht. Kisselgoff creu que en aquesta producció posa èmfasis en la coreografia i no en la seva història, tot i que no es perd per complet.

Al mateix mes Eric Taub⁵⁶ també opina sobre l'actuació de la companyia. Aquesta va ser protagonitzada per Askegard i Korowski. Askegard va ser un príncep competent, encara que no va ballar ni interpretar com ho fa habitualment. Pel que fa a Korowski, al ballar va semblar que recités quelcom que s'havia après de memòria. Va ballar perfectament, encara que va faltar-li interpretar el seu paper. Aquests dos ballarins com a principals van formar una parella en la qual no hi havia química. Segons Taub, Kowroski gairebé no va mirar a la seva parella. Els ballarins que van participar en l'espectacle van fer pujar el llistó de l'actuació, ja que tenen una gran tècnica.

El 19 de juliol de 2005 Taub⁵⁷ torna a opinar sobre *El Llac dels Cignes*, del qual creu que va semblar un assaig general. El cos de ballet va semblar precipitat i confús i les formacions tan elaborades ideades per Balanchine van semblar un embolic de línies irregulars. Neal va interpretar un príncep amb molta energia, mentre que, segons el crític, Weese va ballar i interpretar malament i amb poques ganes. Es diu de l'actuació que va ser una de les pitjors de la companyia dels últims temps, la qual va donar sensació de necessitat d'augmentar el temps d'assaig.

⁵⁵ <http://www.nytimes.com/2004/01/31/arts/dance/31SWAN.html>

⁵⁶ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_04/jan04/et_rev_nycb2_0104.htm

⁵⁷ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_05/aug05/et_rev_nycb2_0705.htm

Taub⁵⁸ escriu la seva crítica dos dies després d'haver vist l'espectacle de la companyia. D'aquesta explica que va millorar molt des de l'actuació prèvia a la qual havia assistit. El cos de ballet va ser irregular en algunes formacions, però va ser més fàcil detectar la seva forma. Wheelan va ser la ballarina principal i, encara que va semblar cansada i en alguns casos canviava els passos estipulats per d'altres que requereixen menys, va tenir moments d'esplendor. També destaca que Ermanno Florio, el director d'orquestra convidat, va utilitzar un temps equivocat.

Al gener del següent any Gia Kourlas⁵⁹ dóna la seva opinió sobre la producció, de la qual diu que es queda curta a l'hora d'interpretar la història d'amor entre el príncep i Odette. Kourlas creu que es limita a la típica història en la qual un noi coneix a una noia, la menteix i ella acaba marxant. Pel que fa a l'actuació, va ser protagonitzada per Marcovici i Ringer. Marcovici no té la força i la presència a l'escenari que hauria de tenir Sígrfid però, de totes maneres, va ballar correctament. Ringer, per la seva part, va interpretar una Odette pacífica i tranquil·la i una Odile capritxosa.

Jennifer Dunning⁶⁰ escriu la seva crítica sobre els tres espectacles als quals assisteix el mateix mes. Millepied i Boudier, Martins i Mearns i Askegard i Sylve van ser les tres parelles escollides. Millepied va saber interpretar a la perfecció l'últim acte, mentre que Boudier va ser la Odette/Odile menys tradicional, va estar commovedora. Martins va saber trobar la passió del seu personatge gràcies a Mearns, que va saber barrejar el ballet clàssic amb el neoclàssic. Per últim, Askegard va saber ballar amb Sylve, que va interpretar la Odette i Odile més tradicional, és a dir, amb malencolia lírica i malvada en el cas d'Odile.

Taub⁶¹ opina al maig de 2009 sobre l'espectacle protagonitzat per Neal i Korowski. Neal va interpretar perfectament el príncep, segons el crític va ser un príncep adequat, mentre que Korowski va destacar per una gran tècnica de la qual es pot destacar la seva flexibilitat.

⁵⁸ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_05/oct05/et_rev_nycb_0705.htm

⁵⁹ http://www.nytimes.com/2006/01/10/arts/dance/10lake.html?_r=0

⁶⁰ <http://www.nytimes.com/2006/01/16/arts/dance/16ball.html>

⁶¹ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_09/jun09/et_rev_new_york_city_ballet_0509.htm

Gia Kourlas⁶² publica al febrer de 2010 la seva crítica sobre l'actuació de la companyia. Hanna va fer el seu debut com a Sígfrid i Kowroski va interpretar el personatge femení. Hanna no va ser un company ideal per Korowski, ja que gairebé va perdre el control sobre la ballarina quan estava l'estava aixecant. De totes maneres, va interpretar i ballar bé. Kourlas creu que a Kowroski a vegades li falta la força suficient per tal de ballar aquest paper, tot i que impressiona quan balla. També es diu que la decoració i el vestuari són inadequats.

Leigh Witchel⁶³ opina sobre la producció de Martins el mateix mes. Aquesta està comprimida, accelerada i, a més, és distant emocionalment. L'escenografia ideada per Kirkeby és qualificada de "dissenys inquietants". Hanna va ser un príncep de posat elegant i Kowroski va mostrar la seva gran flexibilitat. Segons Witchel, el que manca en aquesta producció és la interpretació, ja que explica que el primer cop que els dos ballarins es van trobar no semblava que s'estiguessin enamorant. El cos de ballet va millorar a mesura que l'espectacle avançava, encara que la música tenia un ritme massa ràpid.

Un any després Alastair Macaulay⁶⁴ escriu el seu article, en el qual s'esmenta que la pel·lícula *Black Swan* ha provocat que les entrades es venguessin ràpidament. Macaulay creu que la producció decebrà aquells que primer van veure la pel·lícula degut als decorats i vestuaris de l'obra. Jared Angle i Sara Mearns van ser els ballarins principals. Angle va ballar excepcionalment destacant especialment en els girs i va tenir l'autoritat que era requerida en el paper que, segons l'escriptor, és el que millor interpreta i balla. Mearns va destacar per la seva interpretació i musicalitat. S'elogia les coreografies incorporades per Martins.

Leigh Witchel⁶⁵ torna a opinar sobre *El Llac dels Cignes* al setembre del 2011. Witchel relaciona la tornada d'aquesta producció als escenaris degut a la popularitat provocada per *Black Swan*. Veyette interpreta al príncep sense tenir

⁶² <http://www.nytimes.com/2010/02/12/arts/dance/12swan.html>

⁶³ <http://nypost.com/2010/02/12/emotionally-distant-swan-a-featherweight/>

⁶⁴ http://www.nytimes.com/2011/02/14/arts/dance/14swan.html?_r=2&ref=dance&

⁶⁵ <http://nypost.com/2011/09/15/crack-swan-takes-flight/>

l'autoritat que es necessita per a fer-ho, ja que està acostumat a les peces contemporànies. Bouder va interpretar perfectament a Odile, mentre que Odette va ser un paper més complicat per a ella.

Macaulay⁶⁶ escriu aquest any una crítica sobre l'espectacle de la companyia, del qual valora negativament els dissenys i la música, la qual era massa ràpida. Mearns va interpretar Odette/Odile i, segons l'escriptor, va semblar que visqués la història del cigne amb la il·lusió del primer cop. Angle va ser elegant, complet i, a més, va saber ballar amb Mearns. S'explica que, gràcies als ballarins, una producció dolenta va millorar.

La producció de Martins s'adapta a les necessitats de la companyia, que habitualment utilitza un registre molt ràpid. Tot i que s'intenta trobar un equilibri entre la interpretació i la tècnica, en la majoria d'espectacles els ballarins obliden que han de posar-se a la pell del seu personatge i prefereixen, generalment, concentrar-se en la forma en la qual es balla *El Llac dels Cignes*, que és molt complexa. Tot i així, cal esmentar que aquesta companyia vol trobar un equilibri entre aquests dos factors, mentre que companyies com el Marinsky tan sols tenen una preocupació: la tècnica amb la qual el ballet és executat. Martins innova pel que fa a l'escenografia i els vestuaris, que són d'un caire més modern, però en general no agraden degut a aquest canvi bruscat de tot allò que és tradicional a modern.

⁶⁶ <http://www.nytimes.com/2013/09/19/arts/dance/new-york-city-ballet-revives-a-standard-in-swan-lake.html?pagewanted=all>

4.6 Paris Opera Ballet

Va néixer al 1661 i va ser la primera companyia fundada⁶⁷. L'edat promig dels seus ballarins és 25 i la companyia està formada per 154 ballarins, 18 estrelles i 14 primers ballarins. El seu teatre és el *Palais Garnier*. El repertori d'aquesta és molt extens, ja que balla des dels ballets més clàssics fins a peces contemporànies.

El cos de ballet de la companyia actuant

La producció que actualment es balla en aquesta companyia data del 1984 i és feta per Rudolf Nureyev⁶⁸. La posada en escena i la coreografia estan fetes per Nureyev, Ezio Frigerio va idear els decorats, Franca Squarciarino va dissenyar el vestuari i Vinicio Cheli es va encarregar de la il·luminació.

Quan Nureyev va ser nomenat director de l'Òpera de París al 1984, va decidir introduir una nova versió del ballet⁶⁹, però va tenir problemes per tal de fer-ho: els ballarins francesos gairebé es negaven a desfer-se de la producció de Bourmeister i va haver de pactar amb ells per tal de que s'apreguessin la seva nova coreografia. En aquesta producció, Nureyev va augmentar la presència de

⁶⁷ <http://www.operadeparis.fr/en/>

⁶⁸ <http://es.medici.tv/#!/swan-lake-rudolf-nureyev-jose-martinez-agnes-letestu-opera-national-de-paris>

⁶⁹ <http://www.nureyev.org/rudolf-nureyev-main-roles-ballets/swan-lake-tchaikovski-petipa-rudolf-nureyev>

ballarins a l'acte primer, el qual va passar de ser ballat per dotze parelles mixtes a setze ballarins dividits en quatre complexes grups. A més, els personatges principals eren Sígrfid i Odile, ja que Odette eren invencions de la imaginació del príncep. En els seus somnis, el seu tutor anomenat Wolfgang es transforma en Rotbarth, el fantasma que frustra el seu somni de solitud romàntica i la seva visió ideal de l'amor. Nureyev també fa més present el príncep a l'escenari i canvia el Pas de Deux de Sígrfid i Odile, que passa a ser un Pas de Trois en el qual hi intervé von Rotbarth, que posseeix una variació, és a dir, un solo, extremadament difícil. Nureyev va afegir una profunditat i realitat psicològica als personatges en aquest ballet i el 20 de desembre de 1984 va ser estrenat per Elisabeth Platel, Charles Jude i Patrice Bart. Avui en dia, els ballarins de L'Opera prefereixen la versió de Nureyev, que fa del príncep un personatge més creïble.

Naoko S⁷⁰ escriu la seva crítica sobre *El Llac dels Cignes* protagonitzat per Ganio i Dupont al gener de 2006. En ell predominava el nerviosisme, especialment durant les variacions, però tot i així va ser un gran company de ball per Dupont, que semblava lliure ballant amb ell. Per la seva part, Dupont, va interpretar perfectament una fràgil i delicada Odette acompanyada d'una gran musicalitat. Stéphanie Bullion va interpretar Rotbarth i Wolfgang, ja que es tracta del mateix personatge en aquesta producció, però va faltar maduresa en la seva interpretació. El mag apareix en aquesta producció als quatre actes i és de gran rellevància. Per tal d'interpretar aquest, és necessària una força extraordinària i una gran presència sobre l'escenari, uns factors que Bullion encara no ha adquirit suficientment degut a la seva joventut. En conclusió, l'escriptora creu que aquesta producció, que intenta ser un drama psicològic, és a dir, un drama que es centra en la psicologia dels personatges més que en la trama, no convenç a l'autora, que creu que és una producció bastant plana. S'esmenta que donar al príncep una variació addicional o fer que aquest es vegi preocupat durant tot el ballet, no construeix un personatge profund. Es creu que aquest ballet hauria de centrar-se en Odette i els seus cignes, mentre que la funció principal de Sígrfid és socórrer a la protagonista.

⁷⁰ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_06/jan06/ns_rev_pob_0106.htm

Patricia Boccadoro⁷¹ escriu una crítica al febrer de 2006, en la qual es diu que la producció de Nureyev és personal però alhora sublim. Aquesta, segons l'opinió de l'escriptora, és teatral, dramàtica i té una història convincent i commovedora. A més, s'esmenta que la posada en escena és espectacular, destacant el vestuari i la qualitat del ballet. Nureyev volia que el príncep inicialment es quedés adormit llegint un llibre per tal d'emfatitzar el fet que tot allò que succeïa amb Odette era un somni. L'autora comenta diferents actuacions protagonitzades per diferents parelles. Martínez i Letestu en van ser una, Bart i Cozette una altra i, a més, Letestu també va ballar amb Le Riche. Van ser destacables les actuacions del cos de ballet femení, que van ballar amb una gran precisió i musicalitat.

Al 2006 va ser gravat un DVD del ballet, que finalment es comença a comercialitzar al 2007. L'actuació de la gravació és comentada per un escriptor desconegut⁷². Martínez i Letestu van ser els ballarins principals. Ell va interpretar un príncep malenconiós, afectuós i detallista, mentre que Letestu va ser una Odette fràgil i resignada i una Odile explosiva i malvada. Segons l'autor, va ser destacable el moment en el qual Martínez s'adona del seu error al tercer acte degut a la seva interpretació: cau de genolls, es tapa la cara amb les mans, però tot això sense exagerar. Paquette va interpretar perfectament Rotbarth i Wolfgang.

Al juny de 2007, Jill Sykes⁷³ explica que la companyia va fer un gran treball amb aquest ballet, caracteritzat pel gran talent dels solistes i la uniformitat del cos de ballet. La dansa que la companyia Paris Opera Ballet ofereix va més enllà de la tècnica i es centra en la bellesa dels petits detalls i la teatralitat. José Martínez i Agnes Letestu van protagonitzar l'espectacle amb grans actuacions. A més, els decorats de Frigerio estan ben aconseguits i el vestuari dissenyat per Squarciapino és molt curós. A més, Sykes destaca que la producció de Nureyev fa un pas endavant amb la dualitat que existeix entre el tutor i Rotbarth.

⁷¹ http://www.culturekiosque.com/dance/reviews/swan_lake_nureyev.html

⁷² <http://a-ballet.livejournal.com/571.html>

⁷³ <http://www.smh.com.au/news/arts-reviews/swan-lake/2007/06/18/1182018974356.html>

Rosylin Sulcas⁷⁴ dóna la seva opinió sobre *El Llac dels Cignes* al desembre de 2010, la qual destaca que la producció es centri en el protagonista masculí. Aquest fet és valorat com a un punt positiu, ja que Ganio, el ballarí que interpreta el príncep, té una gran tècnica i desprèn elegància i perfecció. Pujol va interpretar Odette com un producte d'imaginació de Sígfrid i va interpretar convincentment Odile. Rotbarth, interpretat per Pech, va ser un dels millors moments de l'espectacle i els dissenys de Frigerio van contribuir a la sensació que tot el ballet és fruit de la imaginació del príncep, ja que visualment tot succeeix al pati del palau.

Al març de 2011 Patricia Boccadoro⁷⁵, la qual destaca tant el cos de ballet femení als actes blancs, com el masculí a les danses tradicionals. Els protagonistes havien de ser Martínez i Letestu, però aquesta es va lesionar i Pagliero la va substituir. Aquesta no va saber interpretar el seu personatge i semblava molt petita en comparació al seu company.

La producció de Nureyev es centra bàsicament en el fil argumental i en la interpretació dels personatges, que intenten transmetre els seus sentiments i pensaments. Tot i que la tècnica també és magnífica, l'actuació dels ballarins és la prioritat d'aquesta producció, la qual vol fer entendre al públic que tot allò que succeeix al costat del llac és producte de la imaginació del príncep. Aquest fet es pot veure en l'escenografia, ja que tot el ballet es situa al palau. Així, Sígfrid és de molta importància en la producció de Nureyev, que ja no es centra en la fràgil Odette, ja que aquesta és tan sols imaginària.

⁷⁴ <http://www.nytimes.com/2010/12/25/arts/dance/25ballet.html? r=0>

⁷⁵ http://www.culturekiosque.com/dance/reviews/pob_sacre_cygne_apollon590.html

4.7 Royal Ballet

El Royal Ballet, una companyia reconeguda internacionalment anglesa, l'anterior temporada va realitzada 16 funcions. Aquesta companyia no dona detalls sobre quan va estrenar aquest ballet, però a la pàgina web www.rohcollections.org.uk⁷⁶ es mostra una peça de vestuari que data del 1943. Hi ha coreografies addicionals fetes per Frederick Ashton i David Bintley, el vestuari és dissenyat per Yolanda Sonnabend, Mark Henderson s'encarrega de la il·luminació, l'escenografia és ideada per Christopher Carr i la producció és de Anthony Dowell, la qual va ser feta l'any 1987.

Marianela Núñez i Soares al pas de deux de l'acte III

L'any 2000 Judit Mackrell publica la seva crítica al diari *The Guardian*⁷⁷, on s'explica quan Dowell va esdevenir director del Royal Ballet al 1986, un dels seus primers projectes va ser supervisar la producció del *Llac dels cignes*. L'experta creu que el ball va millorar, ja que al 1987 la companyia no tenia les ballarines principals per ballar aquest ballet, i es menciona que l'espectacle va ser dominat per una sensació de nervis, amb l'actuació de Darcey Bussell interpretant el paper d'Odette i Odile com el moment més esperat.

⁷⁶ <http://www.rohcollections.org.uk/SearchResults.aspx?searchtype=collection&keyword=swan%20lake>

⁷⁷ <http://www.theguardian.com/stage/2000/oct/23/dance.artsfeatures>

L'any 2001⁷⁸ torna a escriure sobre la producció del *Llac dels cignes*. Es destaquen les interpretacions per part dels ballarins de la companyia, com aquesta va saber donar realisme a l'obra, tot i que no existia la perfecció i sincronització per part del cos de ballet que es poden veure en altres companyies com ara el Kirov.

El següent any apareix un article escrit per Hilary Crampton⁷⁹. Segons la crítica, hi havia moments molt destacables pel que fa a la tècnica, però també hi havia errors per part del cos de ballet, com per exemple formacions desiguals en els actes I i III. A més, el vestuari era exagerat i l'espai era petit.

Al 2004 Jeffery Taylor⁸⁰ fa la seva valoració sobre la producció. Creu que el vestuari dissenyat per Yolanda Sonnabend era poc adequat però que, de totes maneres, la qualitat de l'obra era molt alta si es passava per alt aquest detall. Segons l'escriptor, Tamara Rojo, la ballarina principal, és una de les millors actrius del moment i interpretava a la perfecció el paper de cigne, ja fos la delicadesa i desesperació d'Odette o l'arrogància i sensualitat d'Odile. A més, el cos de ballet va ser un dels motius pel qual l'espectacle va tenir èxit.

L'any següent la crítica Judit Mackrell⁸¹ torna a donar la seva opinió sobre *El Llac dels Cignes*. Greve i Yanowsky interpretaven els papers principals. Ella sabia interpretar la dualitat del seu personatge i va destacar especialment durant l'últim acte, on interpreta la dona lluitadora que tot i haver escollit que el seu destí és morir, lluita perquè el seu amant pugui sobreviure. Greve, per la seva part, va ser igual de carismàtic que la seva companya i va saber acompanyar a Yanowsky en tot moment, formant una parella perfecta.

Al febrer del 2007, Simonetta Dixon⁸² publica el seu article en el qual s'elogia la gran tècnica i interpretació dels ballarins. Rojo i Acosta tenien els papers principals. Ella va interpretar amb molta credibilitat el paper, deixant veure una Odette que lluita per a deslliurar-se del malefici fins al final. Dixon també destaca la interpretació d'Acosta i els salts d'aquest. La combinació d'aquests

⁷⁸ <http://www.theguardian.com/stage/2001/sep/07/dance.artsfeatures>

⁷⁹ <http://www.theage.com.au/articles/2002/06/28/1023864653668.html>

⁸⁰ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_05/jan05/jt_rev_rb_1204.htm

⁸¹ <http://www.theguardian.com/stage/2005/jan/05/dance>

⁸² http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_07/mar07/mv_rev_rb_0207.htm

dos ballarins va ser espectacular segons la crítica. De totes maneres, creu que l'il·luminació al segon acte és incorrecte i que Sígfrid no hauria d'anar vestit amb mitges fosques, ja que es confon amb els colors foscos de l'escenografia.

Al maig del mateix any, Dixon⁸³ torna a fer la seva crítica sobre aquesta producció, però aquest cop els ballarins principals són Lauren Cuthbertson i Rupert Pennefather. Dixon explica que Cuthbertson va saber ballar i interpretar a Odette i Odile per igual, interpretant correctament els caràcters oposats de les dues. Pennefather, per la seva part, acabava de recuperar-se d'una lesió que havia provocat que es mantingués fora dels escenaris durant un llarg temps i, per aquesta raó, no va voler córrer riscos. El príncep Sígfrid era un enamorat a l'acte II, mentre que a l'acte IV es notava el seu sentiment de culpabilitat. D'aquesta manera, tot i que a Pennefather li va faltar una certa potència, la seva interpretació va ser bona. Pel que fa a la resta de l'espectacle, Dixon esmenta que el Pas de Trois va ser mediocre però que el cos de ballet va estar correcte.

A l'octubre de 2008 Lynette Halewood⁸⁴ explica que el Llac dels Cignes segueix sent tan popular com sempre, ja que un seguit d'actuacions ja estan esgotades. L'espectacle del qual dóna la seva opinió va ser protagonitzat per Thiago Soares i Marianela Núñez. Halewood creu que Soares fa un pas endavant en aquesta producció, ja que aprofundeix en el personatge, mentre que de la ballarina principal destaca la tècnica i el control que té sobre el seu propi cos. Les escenes al costat del llac són un punt fort, mentre que el vestuari és poc adequat.

El mateix mes Paul Arrowsmith va publicar el seu article sobre aquesta producció. Aquest explica que no hi va haver ni drama ni poesia durant l'obra. El vestuari és considerat com una feblesa per Arrowsmith, ja que, en especial, durant el primer acte la combinació de colors i els diferents vestits eren poc agradables a la vista. La producció no funciona segons el crític, que tampoc elogia les actuacions. Als actes blancs, la il·luminació no va ser l'adequada i el cos de ballet no es va moure amb total uniformitat. Ansanelli i Makhateli van ser

⁸³ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_07/jun07/sd_rev_rb_0507.htm

⁸⁴ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_08/nov08/lh_rev_royal_ballet_1008.htm

els ballarins principals, però no tenien química entre ells. Pel que fa a Ansanelli, gairebé era imperceptible els canvis d'Odette a Odile, no va destacar per una actuació brillant. Per l'altra banda, Makhateli va actuar amb seguretat, va saber omplir l'escenari i durant el tercer acte va tenir molta força.

El març del 2009 és publicat una crítica per Alastair Macaulay⁸⁵. Explica que des de l'any 1976 fins al 1077, la companyia va ballar set mesos *el Llac dels Cignes*. S'esmenta que el vestuari va ser excessiu, especialment als tres primers actes. A l'últim acte però, el vestuari no interfereix ni desvia l'atenció, l'il·luminació i la coreografia són les adequades i, aquest conjunt provoca que millori la qualitat de l'obra.

El juliol del mateix any Anna Merrick⁸⁶ opina sobre *el Llac dels Cignes*, protagonitzat per Tamara Rojo i Federico Bonelli. Creu que va ser un gran espectacle que posava a prova als ballarins, ja que el terra no estava preparat per les puntes, i que el cos va ser excel·lent

Dos anys més tard, Ismene Brown⁸⁷ publica el seu article. En aquest explica que la tornada de la producció *el Llac dels Cignes* de la companyia, protagonitzat per Lamb i Bonelli, coincideix amb la popularitat de la pel·lícula *Black Swan* de Darren Aronofsky, que ha donat molta popularitat a aquest ballet. La primera impressió de la producció és luxe, hi ha adorns daurats i cintes i una foscor màgica. Aquesta escenografia excessiva minava l'argument. Titlla l'experiència d'exhibició i decoració, una obra en la qual no hi ha suspens.

El mateix any, Clement Crisp⁸⁸ creu que l'acte I és massa vivaç, és a dir, hi ha coixins sent sacsejats, servents que tiren coses, pagesia que desprèn alegria i somriures... Masses accions en un mateix acte, tot i que visualment és atractiu.

L'octubre de 2012 Mark Monahan⁸⁹ fa la seva crítica sobre l'obra de la companyia. Creu que li falta classe, drama i emoció. A més, hi ha detalls poc encertats com els cignes negres o els dissenys del vestuari. A l'actuació

⁸⁵ <http://www.nytimes.com/2009/03/31/arts/dance/31swan.html>

⁸⁶ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_09/aug09/am_rev_rb_0709.htm

⁸⁷ <http://www.theartsdesk.com/dance/swan-lake-royal-ballet>

⁸⁸ <http://www.ft.com/intl/cms/s/2/8be93b84-392d-11e0-97ca-00144feabdc0.html#axzz1E3wbUX8A>

⁸⁹ <http://www.telegraph.co.uk/culture/theatre/dance/9601892/Swan-Lake-Royal-Ballet-Covent-Garden-review.html>

protagonitzada per Osipova i Acosta faltava química, però ambdós ballarins tenen una gran tècnica, molt lleugera i fluida. Núñez i Soares estan al capdavant de l'altre espectacle. Ella interpreta perfectament tan Odette com Odile, mentre que Soares no té la força física que és requerida en aquest paper. Tot i així, la química entre ells és real, ja que estan casats fora dels escenaris.

Judit Mackrell⁹⁰ també opina sobre el Llac dels Cignes representat per Osipova i Acosta, del qual critica el vestuari i la competència a l'escenari per tal de veure i ser vist. Mackrell descriu Osipova com una Odette estranya. Acostumada a interpretar papers de dones guerreres i amb molt de caràcter com Kitri, paper principal del ballet *Don Quixot*, interpreta a una Reina dels Cignes diferent. Interpreta a Odette amb més ràbia que desesperació i sembla més connectada amb els altres cignes que amb el seu príncep. Tot i així, hi ha moments brillants, en especial en l' interpretació d'Odile i com es burla de la cort. Acosta, per l'altra banda, va oferir actuacions excel·lents a nivell solista.

La producció de Dowell consta d'un element innovador: el vestuari, que ja no utilitza el tutu tradicional. Aquest fet és criticat per la majoria de crítics i no sol agradar al públic, ja que s'està modificant un element habitual i un símbol en aquest ballet. Dowell intenta trobar un equilibri entre interpretació i dansa, encara que la primera depèn principalment dels personatges principals, és a dir, depenent de com s'interpreta la producció agafa més o menys profunditat pel que fa a emoció. També és destacable el cos de ballet, que generalment balla uniformement.

⁹⁰ <http://www.theguardian.com/stage/2012/oct/11/royal-ballet-swan-lake-review>

4.8 San Francisco Ballet

El San Francisco Ballet va ser fundat al 1933 i dirigit pels germans Christensen. És la companyia de ballet professional més antiga d'Amèrica i una de les tres companyies més importants dels Estats Units. Helgi Tomasson dirigeix la companyia des de 1985 i aquesta té un repertori molt ampli.

Damian Smith i Yuan Yuan Tan interpretant Odile i Rotbarth

La producció de Tomasson va ser estrenada l'any 1988 i aquest retoca les coreografies. L'escenografia i vestuari, que van ser inspirats en la vida a la cort del s. XVII i XVIII, van ser ideats per Jens Jacob Worsae. La il·luminació va estar a càrrec de David K.H. Elliot, mentre que Martin West va dirigir l'orquestra amb Roy Malan i David Kadarauach com a solistes.

Al gener de 2006 Renée Renouf⁹¹ va escriure la seva crítica sobre la producció de Tomasson i l'espectacle que la companyia havia ofert. Gonzalo García va debutar com a príncep i Tina LeBlanc va interpretar Odette/Odile. Von Rotbarth va ser ballat per Damian Smith. Segons Renouf la producció de Tomasson destaca per la seva gran bellesa i els seus decorats i vestuaris. Durant l'acte l'els estudiants de l'escola tenen l'oportunitat de participar en el ballet. A més,

⁹¹ http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_06/jan06/rr_rev_sfb3_0106.htm

s'ha inclòs una variació per a Sígfrid per tal de destacar que el príncep ha d'escollir la seva futura esposa. Els dos ballarins principals tenen una tècnica molt neta i van ballar correctament. Els cygnets, és a dir, els quatre cignes que ballen una peça conjuntament, van ser una de les actuacions més brillants de l'espectacle al segon acte. Smith també va interpretar bé el seu paper.

Rachel Howard⁹² també opina sobre l'obra de la companyia al mateix mes, de la qual diu que tan sols veure-la explica per què aquest ballet gaudeix d'un gran prestigi, ja que la música de Txaikovski i la coreografia de Petipa i Ivanov són ballades amb una gran precisió. García i LeBlanc van ser els protagonistes. Hi ha debilitats en la història, però es va poder seguir el fil argumental. A més, els dissenys de vestuari i escenografia van ser, segons l'escriptora, exquisits i la coreografia retocada per Tomasson és elegant. El cos de ballet va ballar amb total uniformitat i Howard creu que ha pujat el seu llistó pel que fa a qualitat.

Howard⁹³ torna a opinar sobre aquest ballet al febrer de 2009. La crítica creu que *El Llac dels Cignes* esdevindrà, amb temps i perfeccionament, en un èxit per a la companyia. Aquest fet és atribuït a dos factors: Tomasson gairebé no ha canviat la coreografia creada per Ivanov i Petipa, especialment als actes blancs, i el segon factor són els actes al costat del llac, és a dir, el II i IV, que són de gran importància en aquesta producció. Els canvis de Tomasson en la coreografia són generalment a les escenes on apareix el cos de ballet, que va ballar amb total unanimitat. La producció està ambientada al s. XVIII i mostra un príncep romàntic, el qual es sent oprimat que vol fugir de la realitat. Helimets i Tan van interpretar els papers principals. Hi va haver alguns problemes detectats per Howard durant l'espectacle: la il·luminació era excessiva als actes blancs, la transició brusca de Sígfrid del tercer acte al quart, en la qual passa de la felicitat a la desesperació, i, finalment, al quart acte Odette tarda excessivament a tirar-se al llac. Aquesta producció també afegeix efectes multimèdia, que generalment són cignes volant, i introdueixen un final innovador: Sígfrid esdevé un cigne i ell i Odette volen junts.

⁹² <http://www.sfgate.com/entertainment/article/Artfully-edited-yet-true-to-its-core-Swan-Lake-2504978.php>

⁹³ <http://www.sfgate.com/entertainment/article/Dance-review-Lake-needs-a-few-refinements-3170521.php>

Paul Parish⁹⁴ també escriu el seu article el febrer del mateix any. L'esdeveniment va esgotar les seves entrades. La producció ha guanyat un prestigi internacional degut a l'harmonia de la posada en escena i la claredat en les coreografies. Hi ha hagut canvis en l'escenografia i el vestuari, mentre que alguns detalls de la coreografia del primer acte han estat modificats. Hellimets va fer una gran actuació i va cridar l'atenció per aquest fet, mentre que Tan no va destacar segons Parish.

El gener de 2010 Allan Ulrich⁹⁵ dóna la seva opinió sobre la producció de Tomasson. L'escriptor creu que aquest ballet tracta sobre les conseqüències de les nostres accions, encara que en aquest cas l'obra acabi normalment tràgicament. Aquesta producció segueix les coreografies tradicionals, encara que el seu fil argumental és desconcertant. Es centra en la figura d'Odette deixant de banda el príncep, que és qui l'allibera de l'esclavitud i la porta al seu propi suïcidi. Les accions de Sígfrid precipiten el desenllaç i, encara que la versió duri dues hores i mitja sembla atrafegada, sense temps. Els 24 cignes que formaven el cos de ballet femení estaven enlluernadors, però semblaven distrets. Karapetyan va interpretar un Sígfrid noble i Kochetkova va oferir una interpretació memorable.

El mateix mes Howard⁹⁶ torna a escriure sobre aquesta producció, de la qual diu que té diversos errors. El decorat vol suggerir que tot allò que passa als actes blancs és producte de la imaginació del príncep, encara que no ho aconsegueix. La producció utilitza una ballesta, que és una arma medieval, quan teòricament està ambientada en èpoques posteriors. Solomakha i Van Patten van ser els protagonistes. Martin West va dirigir l'orquestra, que va fer una bona feina.

La producció de Tomasson intenta innovar, ja que està ambientada al s. XVIII i començaments del s. XIX. Per aquesta raó, Sígfrid és un príncep romàntic que busca fugir de la realitat que l'envolta i Odette és producte de la seva

⁹⁴ http://www.ebar.com/arts/art_article.php?sec=dance&article=136

⁹⁵ <http://www.sfgate.com/entertainment/article/S-F-Ballet-s-Swan-Lake-garbles-familiar-tale-3274844.php>

⁹⁶ <https://www.sfcv.org/reviews/dancers-lead-emswan-lakeem-out-of-the-woods>

imaginació. Aquest fet s'intenta fer obvi amb la decoració, encara que segons els crítics no ho aconsegueix. La producció és marcada per un ràpid ritme dels successos, encara que duri dues hores i mitja. A més, s'afegeixen efectes multimèdia al final de l'obra. El final d'aquesta producció és diferent, ja que es projecten unes imatges en les quals Sígfrid es converteix en cigne i ell i Odette surten volant.

4.9 Teatro alla Scala

El Teatro alla Scala és la companyia de ballet clàssic resident al teatre La Scala, a Milà, Itàlia. Tot i així, també presenta produccions neoclàssiques i contemporànies. És una de les companyies més antigues, ja que va ser fundada l'any 1778 al teatre La Scala. A més, és reconeguda mundialment i té una escola anomenada Scuola di Ballo del Teatro alla Scala. Actualment el director de la companyia és Makhar Vaziev.

Natalia Osipova i Claudio Coviello al pas de deux

La producció d'aquesta companyia és la de Nureyev, de la mateixa manera que també ho és a la companyia Paris Opera Ballet. Nureyev va encarregar-se de la coreografia i la posada en escena basant-se amb la coreografia ideada per Petipa i Ivanov. La música és de Txaikovski i el director de l'orquestra és Paul Connely. L'escenografia va ser dissenyada per Ezio Frigerio i el vestuari per

Franca Squarciapino. Tot el ballet dura 2 hores i 45 minuts amb la mitja part inclosa.

Lamentable no hi ha articles sobre aquesta producció. Segons la seva pròpia pàgina web, la producció s'ha escenificat des del 17 de juliol fins a l'octubre de 2013. La ballarina convidada durant la temporada esmentada va ser Natalia Osipova, en concret els dies 17, 18 i 23 de juliol.

4.10 The National Ballet of Canada

Celia Franca va fundar The National Ballet of Canada l'any 1951 i és l'única companyia de ballet de Canadà que té repertori clàssic, en el qual hi figuren personatges tan emblemàtics com Balanchine o Nureyev. A més, també inclou obres contemporànies i fomenta la creació de nous espectacles amb coreografies innovadores. La companyia té a la seva disposició 120 artistes, ballarins, músics i personal administratiu.

Els cygnets a l'acte II

La producció va ser estrenada a Toronto l'any 1999 i és feta per James Kudelka, el mateix que idea les coreografies. La música és de Txaikovski i l'escenografia i els vestuaris van ser ideats per Santo Loquasto. La il·luminació va ser dissenyada per Robert Thomson.

Sarah Kaufman⁹⁷ escriu al gener de 2006 la seva crítica sobre la producció de Kudelka, de la qual explica que, a diferència de la majoria de produccions, els homes són els que més destaquen i desvien l'atenció, donant especial protagonisme a Sígfrid. El tema segueix sent el mateix: l'amor veritable que s'allunya dels cànons imposats per la societat i impossible, ja que ni la mort pot trencar-lo. Rotbarth té més protagonisme en aquesta producció, mentre que

⁹⁷ <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/01/18/AR2006011802679.html>

Odette, que generalment és la protagonista, queda apartada. Segons Kaufman, gairebé es prescindeix de la interpretació i de transmetre sentiments per part dels ballarins. Kudelka ha modificat la coreografia, però no ha aconseguit millorar-la. Hi ha un pròleg en el qual von Rotbarth, interpretat per Ryan Boorne, anuncia la tragèdia clavant una espasa a l'escenari. Antonijevic interpreta Sígfrid i Hodgkinson Odette/Odile. El pas de deux del segon acte es converteix en un trio mal ideat en el qual apareix Rotbarth. En conclusió, l'autora creu que Odette és massa oblidada en aquesta producció.

Un article publicat el mateix mes a The Washington Times⁹⁸ també dóna l'opinió sobre la producció de Kudelka. Segons el seu autor, que és desconegut, els retocs en la coreografia suprimeixen la interpretació per part dels ballarins. Hi ha molts passos senzills i repetits constantment, especialment l'arabesque. Un canvi destacable és a la peça dels cygnets, que perd rapidesa perquè les ballarines pugen més a les puntes. L'obra va ser protagonitzada per Antonijevic i Hodgkinson, els quals tenen una tècnica molt neta però no tenen química entre ells. Ryan Boorne va interpretar Rotbarth, qui intervé més que en les altres produccions.

Paula Citron⁹⁹ escriu el seu article sobre *El Llac dels Cignes* de la companyia. Jelinek va interpretar Sígfrid, un personatge solitari i vulnerable amb el qual Jelinek no va saber connectar. Xia Nan Yu va interpretar Odette/Odile excepcionalment i, a més, va mostrar un domini absolut sobre el seu cos. Jelinek i Nan Yu no van trobar la química que existeix entre el príncep i Odette. Patrick Lavoie es va posar a la pell del malvat Rotbarth, qui va tenir molta química tant amb Odette, que és la víctima, com amb Odile, la seva còmplice. Pel que fa al cos de ballet femení, Citron qualifica aquest d'esplèndid.

Michael Crabb¹⁰⁰ dóna la seva opinió sobre la producció de la companyia al març de 2010. L'autor explica que Kudelka dóna una visió diferent i innovadora del ballet. Un dels factors més importants és que Odette/Odile perd molt de

⁹⁸ <http://www.washingtontimes.com/news/2006/jan/18/20060118-093452-9445r/>

⁹⁹ <http://www.theglobeandmail.com/arts/an-eye-candy-swan-lake-that-appeals-to-the-mind/article4352250/>

¹⁰⁰

http://www.thestar.com/entertainment/2010/03/15/national_ballet_dancers_are_the_lure_of_swan_lake.html

protagonisme. A la majoria de produccions, tot gira entorn de la ballarina, mentre que Kudelka tan sols utilitza a aquesta com a una peça més del seu esquema. El príncep en aquest ballet generalment té poques oportunitats per ballar, encara que Kudelka ha afegit un pas de deux de Sígrfid i el seu company i amic Benno.

En aquesta producció els personatges Odette/Odile perden el protagonisme gairebé totalment. Kudelka es centra principalment en Sígrfid i els ballarins són el centre d'atenció. Hi ha canvis en les coreografies. Una modificació destacable és a la peça que ballen els cygnets, que perd velocitat. A més, també s'afegeixen coreografies noves com el pas de deux de Sígrfid i el seu amic Benno. La interpretació queda apartada d'aquesta nova producció, la qual prioritza en la puresa del ballet clàssic.

5. Conclusions

Els objectius que ens habíem plantejat han estat aconseguits.

El primer objectiu era saber per quin motiu El Llac dels Cignes és un clàssic. Aquest s'ha pogut complir degut a la recerca que hem fet per poder definir què era un clàssic i quines eren les seves característiques.

El segon objectiu era analitzar les produccions actuals més prestigioses del ballet, el qual s'ha pogut dur a terme fent una recopilació d'articles d'anys diferents sobre les produccions de deu companyies de ballet clàssic, en les quals s'explicaven els detalls d'aquestes i els seus punts forts i dèbils.

En quant a les dues hipòtesis de partida, s'han pogut confirmar al llarg del procés del treball.

La primera hipòtesi plantejava que El Llac dels Cignes era un clàssic perquè tractava temes que es podien aplicar a l'actualitat. Aquesta ha quedat confirmada, ja que una de les principals característiques de qualsevol clàssic és que ha de ser intemporal, és a dir, que la temàtica de l'obra toqui totes les societats, cultures i períodes de la història.

En aquest cas, El Llac dels Cignes és una obra totalment intemporal, ja que tracta sobre l'amor i els errors que comporten una sèrie de conseqüències, qüestions que toquen qualsevol tipus de cultura, societat o període històric. La gran majoria de persones ha experimentat l'amor en primera persona, ja sigui un amor maternal, de parella, fraternal... També coneixem que som allò que fem, és a dir, qualsevol acció tindrà les seves conseqüències, ja siguin bones o dolentes. És una obra adaptable a l'actualitat, ja que no perd el seu significat amb el pas del temps. Aquesta obra seguirà mantenint el seu sentit en un futur, ja que parla sobre problemes humans, els quals també seguiran vigents en un futur. Per aquestes raons, podem dir que aquest ballet no perdrà la seva universalitat.

A més, cal dir que aquesta peça ha tingut una gran acceptació per part del públic a partir del s.XX i, encara que al principi fos un gran fracàs, actualment ningú qüestiona els valors que aquest ballet ens proporciona i es sent identificat d'una manera o altra en aquest, ja sigui per sentir empatia o compassió.

La segona hipòtesi proposava que un factor molt important era la bellesa del ballet. Aquesta hipòtesi també és confirmada, ja que un clàssic ha de ser bell i sa. Cal remarcar que la bellesa és una virtut intemporal: tot i que el cànon de bellesa variï en les èpoques, hi ha alguns trets que sempre perduren, un exemple dels quals seria l'harmonia. També ha quedat demostrat en els articles que els crítics donen molta importància a l'estètica de la producció. Tots ells creuen que aquesta ha de ser bella: l'escenografia ha de ser la correcta, el vestuari ha de ser l'adequat per evitar que es desviï l'atenció, els ballarins han de ballar sincronitzats i amb precisió, de fet, com més ho fan, més afalagat és el seu cos de ballet, els ballarins principals han de tenir la força i la delicadesa suficient per a ballar... Tot això són els requeriments que els experts demanen. Una producció sense bellesa no triomfarà, ja que necessita que hi hagi una harmonia.

Una altra explicació al motiu pel qual El Llac dels Cignes és un clàssic és la influència d'aquest en el ballet actual. Aquesta obra és un punt de referència per a qualsevol coreògraf, ja que la seva coreografia és gairebé perfecte: les posicions dels ballarins, l'encert a l'hora d'incorporar passos amb la música, harmonia... Aquests són alguns factors que una bona coreografia ha de tenir. A més, és un model a seguir per les formacions complexes que utilitza i per com els passos i la música, que és molt complicada, concorden perfectament. A les produccions gairebé no es canvien les coreografies degut a la dificultat per a muntar-les.

Aquest ballet mai ha tingut un sol significat, sinó que ha donat diverses interpretacions, les quals són molt diferents entre elles. L'obra, que intenta transmetre un missatge, fa que cadascú tingui la seva pròpia interpretació sobre l'obra, cada espectador interpreta personalment el missatge que El Llac dels Cignes ens vol donar a conèixer. Fins i tot cada producció interpreta l'obra

de manera diferent: tenen finals diferents, la importància dels personatges principals varia, l'escenografia suggereix idees diferents, etc.

Un altre factor que fa que una obra sigui considerada un clàssic és el realisme que aquesta expressa. Els crítics donen molta importància a la interpretació dels ballarins, busquen un realisme, és a dir, que els ballarins es posin totalment en la pell dels seus personatges i transmetin credibilitat. En general, tots els ballets busquen un cert realisme a l'hora de representar els personatges. Es recerca que el públic tingui sentiments envers els personatges, és a dir es vol aconseguir compassió o empatia per Odette i Sígfrid o ràbia envers Rotbarth.

El conjunt d'aquests factors dóna resposta a la nostra pregunta: El Llac dels Cignes és actualment un clàssic perquè és adaptable en la nostra societat, és un model a seguir en el món del ballet i vol plantejar-nos problemes humans amb realisme, és a dir, intentant que el públic es vegi identificat d'alguna manera amb el ballet.

Bibliografía

El Ballet, Enciclopedia del Arte Coreográfico. 1a ed. Madrid: Aguilar S A de ediciones, 1981.

Webgrafia

<http://espadequinto.blogspot.com.es/2011/09/caracteristicas-de-los-generos.html>

<http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=cl%E0ssic&operEntrada=0>

<http://www.definicionabc.com/general/clasico.php#ixzz2cpTQGq9I>

<http://classicmusica.blogspot.com.es/2010/12/el-lago-de-los-cisnes-swan-lake.html>

<http://www.danzaballet.com/ballet-el-lago-de-los-cisnes/>

<http://www.danza.es/cartelera/el-lago-de-los-cisnes-4>

<http://arteescenicas.wordpress.com/2010/11/11/argumentos-de-ballets-el-lago-de-los-cisnes/>

http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Conserv_Sup_Dansa/Programes_signatures/

http://portal.uned.es/pls/portal/docs/PAGE/UNED_MAIN/OFERTA/SELECTIVIDAD/MOD_LOGSE/ASIGNATURAS_LOGSE/HISTORIA%20DE%20LA%20M%C3%9ASICA%20Y%20LA%20DANZA.PDF

http://www.upo.es/ponencia_historia_musica_danza/pau/index.jsp

<http://www.feel-like-dancing.com/galeria/Companias%20Ballet.html>

<http://www.life123.com/sports/dance/ballet/top-10-ballet-companies.shtml>

<http://bfbooks.com/What-is-a-Classic>

<http://www.articlesbase.com/education-articles/qualities-of-classic-books-1470465.html>

<http://www.bartleby.com/32/202.html>

<http://www.ballet-academy.com/Philosophy.htm>

<http://artesescenicas.byethost15.com/danza/la-danza-clasica.htm>

http://www.ballet.co.uk/magazines/yr_00/apr00/em_rev_abt_0300.htm

<http://www.criticaldance.com/reviews/2003/ABTSwanLake20030619.html>

<http://www.independent.com.mt/articles/2007-04-17/news/hsbc-sponsors-bolshois-swan-lake-172086/>

<http://www.madridteatro.eu/teatr/entrevistas/entrevista070.htm>

<http://www.theballetbag.com/2011/02/26/swan-lake/>

http://www.teatroallascala.org/en/season/opera-ballet/2012-2013/swan-lake_cnt_27012.html

<http://www.definicionabc.com/general/clasico.php#ixzz2cpTQGq9I>

<http://trabalibros.com/libros/i/2100/55/que-es-un-clasico>

<http://www.life123.com/sports/dance/ballet/top-10-ballet-companies.shtml>

<http://www.feel-like-dancing.com/galeria/Companias%20Ballet.html>

<http://www.bailarinas.eu/historia-del-ballet-el-lago-de-los-cisnes/>

<http://www.blogclasico.com/2007/11/tchaikovski-el-lago-de-los-cisnes-obra.html#.Ud2YQztFDYA>

http://www.letscompany.com/index.php?option=com_content&view=article&id=38&Itemid=32&lang=en

<http://abcdanzar.blogspot.com.es/2012/06/hablemos-de-el-lago-de-los-cisnes.html>

<http://www.abt.org/>

<http://www.bolshoi.ru/>

<http://www.bostonballet.org/>

<http://www.mariinsky.ru/en>

<http://www.nycballet.com/>

http://www.operadeparis.fr/en/L_Opera/le_Ballet/

<http://www.roh.org.uk/>

<http://www.sfballet.org/>

<http://www.teatroallascala.org/en/index.html>

<http://national.ballet.ca/>